

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12847

KINDER FUN DI VELT

---

*The original of this title comes from the permanent collection of the
YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פֶּן לְדַע הַשָּׂמַיִם
הַיְדֵשׁ הַיְדֵשׁ

הַעֲפֵט

פְּאָרְמַאן, אִישׁ אֵלֶּיךָ מֵעַתָּה 1940

קינדער פֿון דער וועלט

ה ע פֿ ט I

מ. ראזנפעלד — ממין יינגעלעך
דוד בערגעלסאָן — מענעק אין חדר
ווייגליד

אלעקסיי סאַלסטאָי — קינדהייט

מ. ווינטשעווסקי — אין רעגן,
אין הינט אין אין קעלט

פֿאַרלאַג „צײַטונג“ ווײַלנע

1 9 4 9

PASAULIO VAIKAI

1-mas sąsiuvinis

Novelių ir eilėraščių rinkinys

Knygų leidykla „CiŠO“, M. Vaineris ir B-vė

Vilnius, Pylimo g-vė 46—3 :: Tel. 18-84

„Spaustuvė-leidykla“ Vilnius, Raugyklos g. 23

מײַן ייִנגעלע

איך האָב אַ קליין ייִנגעלע,
אַ זונעלע גאָר פֿיין!
ווען איך דערזע אים, דאַכט זיך מיר—
די גאַנצע וועלט איז מיין.

גאָר זעלטן, זעלטן זע איך אים,
מיין שיינער, ווען ער וואַכט;
איך טרעף אים תמיד שלאָפֿנדיק,
איך זע אים גאָר ביינאַכט.

די אַרבעט טרעבט מיך פֿרי אַרויס
אַן לאָזט מיך שפעט צוריק;
אַ פֿרעמד איז ער מיין אייגן ליב!
אַ פֿרעמד מיין קינדס אַ בליק!

איך קום צעקלעמטערהייט אַ היים
אַין פֿינצטערניש געהילט;
מיין בלייכע פֿרוי דערציילט מיר באַלה,
ווי פֿיין דאָס קינד זיך שפּילט.

ווי זיס עס רעדט, ווי קלוג עס פֿרעגט:
„אָ, מאַמע, גוטע מאַ.
ווען קומט און ברענגט אַ סעני מיר
מיין גוטער, גוטער פאָ?“

איך שטיי ביי זיין געלעגערק
און זע און הער אַזן – שאַ!
אַ טרוים באַוועגט די ליפעלעך:
„אָ, וווּ איז, וווּ איז פאָ?“

איך קוש די בלויע אייגעלעך;
זיי עפֿענען זיך: „אָ, קינד!“
זיי זעען מיך – זיי זעען מיך
און שליסן זיך געשווינד.

דאַ שטייט זיין פאַפּאַ, טייערער,
אַ פענעלע דיר נאַ!
אַ טרוים באַוועגט די ליפעלעך,
„אָ, וווּ איז, וווּ איז פאָ?“

איך בלייב צעווייטיקט און צעקלעמט
פֿאַרביטערט און איך קלער:
„ווען דו וואַכסט אויף אַ מאַל, מיין קינד,
געפֿינסטו מיך ניט מער...“

פּענעק אין חדר

1

די שטוב האָט געהאַט אַן ערדענע, געל-געשמירטע פּאַד-
לאָגע. די לופט האָט געשמעקט מיט איינגעריכטע קינדער,
כאַטש קיין קינדער איז דאָ ניט געווען. רעכטס, אין הינקל —
לעבן דער קאַלטער הרובע — איז געשטאַנען דער הילער ניט-
געפאַרבטער טיש, צווישן טיש און הרובע — אַ שמאַלע, צופיל
היכע באַנק. אויף דער באַנק איז געזעסן איבער אַן אָפענער
גמרא שלומה-דוד, געהאַלטן דעם רעכטן גראָבן פֿינגער צווישן
די באַקציינער. ער וואָרט שוין אַ שעה דריי און איז מסופּן
אין פעם, הלמאי ער וואָרט. אַז פּענעק איז אַריין, האָט זיין
רעכט אויג אַ קוק געגעבן אויף אים און זיך אָנגעצונדן. זיין
מויל האָט אין לינקן הינקל געעפֿנט אַ קליין לעכעלע, דורכן
לעכעלע אויסגעשאָטן:

— סו זיך אויס.

— קום אַהער.

— זעך זיך אַנידער.

די צונג אין זיין מויל האָט אויסגעקלאַפט, ווי אַ ביינער-

דיקע:

— גענטער צו מיר.

חידער אריינגערוקט דעם נאסן גראָבן פֿינגער צווישן די
באקציינער:

— זאָג, האָס קאָסטו?

— וואָסטו געלערנט?

פענעקס טבע איז ביי שליסן באקאנטשאַפֿט מיט מענטשן —
אַנידערלייבן דעם גאַנצן אמת אויפֿן טיש. ער האָט אַ מאַך
געטאָן מיטן קאַפּ:

— אייסעך... אַ סך און אַ ביסל...

— כּוּהאַב כּמעט גאַרנישט ניט געלערנט...

— ווען האָב איך געקאָנט לערנען?..

שלומה-דוד האָט אַ חייזו געגעבן אויף אַן אָרט אין דער

גמרא:

— דאָ האָסטו געלערנט?

— וווּ דען האָסטו געלערנט?

— דאָ האָסטו געלערנט?

— זאָג!...

חייזט זיך אַרויס:

פענעק קאָן מער, ווי מע האָט געקאָנט האָפֿן. פענעק
אַליין ווונדערט זיך — אַלע ערטער, האָס מע האָט מיט אים
חייפֿל ניט איז געלערנט, זינען ביי אים אין קאַפּ פֿאַרברייבן,
גאַנץ פֿעסט.

פענעק שעמט זיך, שעמט זיך אַליין זאָגט דאָך אויס —
פשוט, בדי חייך צו מאַכן דאָס אַ בייזע מענטשל, וואָס הייסט
שלומה-דוד:

— מע מעג מיך פֿרעגן וואָס פֿאַר אַ וואָרט מע וויל, וועל
איך זאָגן אויסחייניק, וווּ סע שטייט — אין וואָסער קאַפּיטל
און אויף וואָסער זיסט.

2

נאָר אַט ווערט שוין נאָך איינס אַ זיינער בייטאָג — פענעק
האָט חשק אויפֿצושטיין פֿון טיש. אַרום אים זינען מער קיין
חור-יינגלעך ניטאָ; דאָס גיט אים צו פֿילן, אַז ער איז שוין

במעט א דערוואקסענער - שלומה-דוד העם, א פנים, לערנען
מיט אים איינעם אליין דעם גאנצן-הינטער. פענעק זאגט טאקע
ביים אויפשטיין לון טיש מעשה גרויסער:

— צייט צו גיין אהיים עסן.

— שלומה-דוד טוט אבער א בורטשע:

זיך אויפן ארט!

פענעק:

— האָס מיט איר?

פענעק איז זיכער: דאָ איז געשען א טעות - הי קאָן
ער דאָ בלעבן זיגן, אז ס'איז איצט פונקט צייט צו גיין אהיים
עסן? זינע אויגן, גרייט צו שמייכלען, קוקן מיט הונדער אויף
שלומה-דודן - עפעס טאקע א שטיקל, טשודנער מענטש...
א מין ביזו בורטשען:

— זיך אויפן ארט!...

— אהא! - זאָגט פענעק, - איך פֿאַרשטיי שוין... איר
מיינט אַודאי, איך העל אַודעק און צוריק גיט קומען... אויב אזוי,
האָט איר א טעות - כ'האָב אַמך געזאָגט: באַלד גאָבן עסן
קום איך.

ער הייל אַזש שמייכלען, וואָס שלומה-דוד הייבט אים גיט
אַן צו קענען.

— הייסט איר וואָס? - איך גיב אַיך מין וואָרט... סע
מעג אַפֿילו דונערן און בליצן...

— ער מיינט עס טאקע אויף אַן אמת.

— שוין גוט?

פענעק, אז ער זאָגט: איך גיב מין וואָרט, איז הייליק;
שטענדיק אזוי - אין דעם מוזן מודה זיין אַפֿילו זינע גרעסטע
שונאים אין דער היים - ער גיט זיין וואָרט זייער זעלטן, נאָר
אַז ער זאָגט, איז געזאָגט.

איצט איז פענעקן מער קיין ספֿק גיט, אז די זאך איז
געמאָכט. מיט זיכערע הענט נעמט ער זיך צו זיין בודנעסע.
מיט אַ סאָל אָבער איז געשען אַזוינס, אויף וואָס פענעק האָט
זיך בשום אופן גיט געריכט: ביי שלומה-דודן האָט זיך מסובן

אָנגעצונדן דאָס רעכטע אויג, די לינקע שלומה-דודס האַנט -
א דאַרע מיט העליש-רויטע פליאַמעס אויף דער דלאַניע - האָט
אַרויסגעריסן ביי פּענעקן דאָס בורנעסל, און אין דער אייגענער
ציט האָט די רעכטע שלומה-דודס האַנט אַראָפּגעלאָזט פּענעקן
א שווערן און הייסן פליאַסק אין דער לינקער באַק.
פּענעק האָט אַ קוק געגעבן אויף שלומה-דודן זייער
ערנסט, מיט גרויס חוּנדער:

— וואָס טוט זיך מיט דעם אַ מענטשן?..
די ציינדלעך האָבן זיך פאַרקוועטשט, די הענט האָבן
א ריט געטאַן ביי שלומה-דודן דאָס בורנעסל:
— גיט מיר אַפּ מין בורנעסל!
שטיל.

פּענעק.
— גיט מיר אַפּ זאָג איך!
וידער שטיל. שלומה-דוד אָטעמט שווער זורכן שמאַלן
נעזל; זינע הענט האַלטן דאָס בורנעסל, הי מיט אייזערנע
צוואַנגען.

אין פּענעקן וואַקסט דער פּעם, בעת ער רייסט צו זיך
דאָס בורנעסל:

— גיט מיר אַפּ זאָג איך!
— איר הערט זי!
— איך הייל מיר אַוועקגיין..
— איר זיט אַ משוגענער!
— איך וועל ביי אַמך גיט לערנען..
זינע אויגן האָבן געקוקט: שלומה-דוד אָטעמט שוין אין
גאַנגן גיט - אַפילו גיט דורכן נעזל, עפּנט אַ לעכעלע אין מויל-
ווינקל, שיט אויס אַ פאַר קלאַנגען.
— הייסט גיט!..

מיט דער לינקער פאַרוואַרפּענער האַנט האָט ער דערלאַנגט
א פליאַסק אין פּענעקס רעכטער באַק, זיך אויפגעהויבן פֿון דער
באַנק צוגעמאַכט דאָס לעכעלע אין מוילזינקל:
— וועט זיך אומגעוועלט!

פענעקן איז ניט געבליבן קיין צייט א טראכט צו געבן.
פאר האָט שמאַרצט ביי אים אזוי שטאַרק זיין רעכט אויג -
בלינד געוואָרן, זי גיין; ער האָט קיים באַוויזן אַ וואָרף צו געבן:
— כּוּהאַב אַמך אין דער ערד מיטן בורנעסל!

— איך וועל גיין אזוי...

— אַ לויף געגעבן צו דער סיר, נאָר ניט דערלאָסן: די
משוגע געוואָרענע הענט האָבן אים געשווינד דערלאָגט, אים
אַ זי געסאָן צוריק צום מיטן שטוב, אומגעוואָלנערט, גענומען
אין אים קאָדוטשען. שלומה-דודן האָט שוין מער ניט געקלעקט
קיין אַטעם:

— טו אויס די שיק!

— באַלד...

— די רגע!

— טו אויס די שיק, זאָגט מען דיר!

— עסט אויסטאָן!

— עסט אויסטאָן!

געכטיקע טעג! ביים אומוואָלנערן פענעקן האָט שלומה-
דוד באַוויזן אַנצוכאַפן ניט מער, הי דעם לינקן פֿוס, און ניט
אזוי גרינג וועט אים אַנקומען אַראָפּצושלעפּן פֿונעם פֿוס דעם
שוך; פענעק פֿילט, אַז אין רעכטן פֿוס האָבן זיך צונויפגעקליבן
אַלע זינע קרעפֿטן - האַרטע קרעפֿטן, הי דער כּעם, וואָס
ברענט אין אים; מיטן רעכטן פֿוס, מיטן שוך, מיטן אַפּפּאַט
האַקט ער אַין שלומה-דודן, הי אין אַ הייפּטל קרויט. נאָר שלומה-
דוד האָט געכאַפּט פענעקט אַראָפּגעשליפּטן שוך אין דער האַנט,
ער שפּרינגט אַפּ אָן אַ זינט, פֿאַרשטעלט מיט זיך די סיר, כדי
פענעק זאָל ניט אַנטלויפֿן; ער דערלאָנגט אַ געשריי צו זיין
חובב אין קיך אַרבען:

— שרה-ליבע!

אין קיך איז געווען פּוסט, אין איין שוך און אין איין
זאָק איז פענעק אויפגעשפרונגען פֿון דער פּאַדלאָגע; זיין אַנטאָן -
דורכזיכט אין געלן ליים, זינע אויגן - ביזע פֿונקען:
— גיב אַפּ דעם שוך, משוגענער!

— גיב אָפּ!

שלומה-דוד האָט זיך באַגניס אויף אים אַ לאַז געטאַן.
ס'איז געווען אַ שווער געשלעג, אַ ביטער געראַנגל
צווישן זיי ביידע. פענעק האָט זיך אַ טראַג געטאַן צום נאַענטן
פֿענצטער, אויף גיך מיטן רעכטן עלנבויגן אַרויסגעוועזט ביידע
הינטערשטע שויבן. ער האָט שוין אין גאַנצן אויפֿגעהערט צו
טראַכטן וועגן דעם, וואָס זינע הענט טוען. אויפֿן פֿענצטער
איז, אַ פּולס מיט זאַמדיקער ערד, געשטאַנען אַ טעפל מיט
אַ פֿאַרטיקנטער וואַזאַנע. פענעק האָט דאָס טעפל אַ כאַפּ געטאַן,
אַ קוק געגעבן אויפֿן שטייב, וואָס האָט זיך אויפֿגעוויבן אין
שטוב, און האָט זיך פֿאַרמאַסטן אויף אַ שלמדער צו טאַן.

— גיסט אָפּ דעם שוין זי.

— משוגענער!..

פענעק האָט דערפֿילט, ווי דער ניצחון הייבט אָן איבער-
צוגיין אויף זמן זינט.

זינע אריגן האָבן געקוקט, ווי שלומה-דוד האָט דערשראָקן
אַרויסגעלאָזט דעם שוין פֿון די הענט, אַפּגעטראַטן פֿון סיר מיט
צעפֿלנטע ציטערדיקע ליפּן, זמן שיטער באַוואַקסן פּנים — באַ-
דעקט מיט שווייס: אַ דאַר יידל אַ באַזיגט... אַ ווערעמדיקס
אַזא — ס'האָט מסופּן מורא פֿאַר דער וואַזאַנע אין פענעקס הענט
און טע הערט דאָך גיט אויף צו בורטשען:

— בויאָן!..

— סאַמאָוואַליעץ!..

ה י ג ל י ד

כהאָב דיק, מיין קינד, שלאָפן געלייגט,
זאָלסטו מיר שלאָפן געזונטערהייט!
געזונטערהייט זאָלסטו מיר לייגן,
און איך וועל דיר זינגען און איך וועל דיר ווייגן.
שלאָף מיין קינד, שלאָף, מיין קינד,
דו זאָלסט מיר לעבן און זיין געזונט!

אז כ'וואָלט געהאָט דעם קייסערס אוצרות מיט זיין
גאַנצער מלוכה
וואָלט דאָס גאָר ניט זיין ביי מיר אזוי גרויס ניחה,
זיי דו ביסט ביי מיר ניחה, מיין ליכט, מיין שוין!
אז איך דערזע דיק, מיין איך—די גאַנצע וועלט איז מיין!
שלאָף, מיין קינד, אַעז'ה.

אַלע ברייליאַנטן און אַלע אַנטיקן
קענען דאָך מיין האַרץ אזוי פֿיל ניט דערקוויקן,
ווייל דו טוסט דערקוויקן, מיין ליכט, מיין שוין,
מיט דיר, דוכט זיך מיר—די גאַנצע וועלט איז מיין!
שלאָף, מיין קינד, אַעז'ה.

ווען איך טו מיר אַ מאָל וועגן דיר פֿאַרקלערן,
דאַכט זיך מיר, איך זע די זון מיט די שטערן,
ווען דו מיט זיין געלעכטער טוסט צו מיר ריידן —
עפֿענען זיך פֿאַר מיר די טירן פֿון גן-עֶדן
שלאָף, מיין קינד, אַעז'ה.

דער טאטע האָט דאָס קינד גיט געלערנט. וואָס גאָט
האָט געבאָטן,
וועט מען אים אויף יענער וועלט ברענגען און בראָטן;
און דו, מיין ליב קינד, מיט דיין צידקוּת זאָלסט זיך מינען
דיין טאָטן פֿון גהינום אַרויסצוציען!
שלאָף, מיין קינד, אַזוי.

די טירן פֿון גן-עדן וועלן אָפֿן שטיין.
אז איך וועל אויף יענער וועלט דאַרפֿן גיין.
דו וועסט דאָך זיין אַ פֿרימער און אַ גוטער,
וועט מען זאָגן: לאָזט אַרבעטן דעם צדיקס מוטער!
שלאָף, מיין קינד, אַזוי.

דו האָסט שוין, מיין קינד, דינע אייגעלעך פֿאַרמאַכט,
ווי די שיינע זון גייט אונטער פֿאַרנאַכט.
זאָלסט זיי ווידער עפֿענען פֿון דיין זיסער רוח,
ווי די שיינע זון גייט אויף אין דער פֿריי
שלאָף, מיין קינד, אַזוי.

דו שלאָפֿסט שוין, מיין קינד, וועסט שוין רייקע ליגן,
כִּיגיי שוין אַזעק, גענוג דיך שוין ווייגן,
און דער גוטער מלאַך זאָל דאָ שטיין ביי דיין וויגל,
ער זאָל דיך דאָ היטן, באַשיצן מיט זיין פֿלינגל
שלאָף, מיין קינד, אַזוי.

פֿאַלגט ל'ד.

ק י נ ר ה י י ם

א זוניקער פֿרימאָרגן

ניקיסאָ האָט סיף אָפגעאַטעמט, זיך אויפֿגעכאַפט פֿון שלאָף און צעעפֿנט די אויגן. דער פֿראָסט האָט באַדעקט די שויבן מיט אַ ווונדערלעכן געמעל. דורך די זילבערנע בלעטער און שימירנדיק-בריליאַנטענע שטערן האָט אַדורכגעשיינט די זון; אַ פֿריילעכער שטראַל האָט אויפֿגעבליצט אין וואַסער פֿון שיסל און זיך אָפגעשלאָגן מיט אַ רירעוודיקן פֿלעק אָן דער וואַנט. אין צימער איז שוין געווען גוט ליכטיק.

עפֿענענדיק די אויגן, האָט זיך דאָס ינגל באַלד דערמאָנט, בעכטן אָהנט האָט אים פֿאַכאַם דער טישלער געזאָגט:

— וועסט זען, כֿוועל גוט אויסשמירן, שפּעטער באַגיטן, און באַגיגען, ווי נאָר דו וועסט אויפֿשטיין, וועסטו קענען זיך אַרבינוצען און פֿאַרן.

ניקיסאָ האָט זיך אַוועקגעזעצט אויפֿן ברעג פֿון בעט און אָנגעהויבן זיך אינצוהערן. אין שטוב איז געווען אין גאַנצן שטיל; אַלע זינגען נאָך מיסחמא געשלאָפֿן. אויסגעצייכנט! מען קען זיך אָנטאָן אין משך פֿון אַ מינוט (פֿאַרשטייט זיך, אַז אָן וואַסן דאָס פנים און שווענקען דאָס מיל), אַרויסגנבֿענען זיך דורך דער קיכטיר אויפֿן הויף און פֿון דאָרט צום טיפֿן. די שיפּועדיקע ברעגעס זינגען מן הסתם פֿול פֿאַרשאַטן מיט שניי! מען דאַרף זיך נאָר זעצן און אַראָפֿפֿאַרן!

ניקיסע האָט זיך אַראָפּגעשאַרט פֿון בעט און אויף די שפיץ פֿינגער שטיף געגאַנגען איבער די זוניקע פֿלעקן, האָט האָבן זיך געשפּרייט אויפֿן דיל.

אין דעם האָט זיך די טיר אַ ביסל געעפֿנט און דורך דער שפּאַרע האָט זיך אַריינגערוקט אַ פנים מיט בריילן, מיט שטמפֿע געלבלעכע ברעמען און אַ העל געל בערדל. דער אַריינגערוקטער קאַפּ האָט פֿילדריטנדיק אַ שאַקל געסאַן און געזאָגט: — אַהא, שטייטט שוין אויף, קונדאַס?

דער מענטש מיטן געלן בערדל, ניקיסעס לערער אַרקאַדי אינאָנאַוויטש, האָט, ווייזט אויס, נאָך געכאַן דערשנאַפט, האָט עס גרייט זיך, און איז אויפֿגעשטאַנען פֿריער. ווי אויסטערליש קלוג און כּיטרע ס'איז דער דאָזיקער אַרקאַדי אינאָנאַוויטש. ער איז אַרביץ און צימער מיט אַ גנבֿיש שמיכעלע, דערנענטערט זיך צום פֿענצטער און גענומען הויכן אויף די פֿאַרפֿרויענע שויבן ביז זיי זענען געוואָרן טיילחין דורכזיכטיק. ער האָט זיך פֿאַרריכט די בריילן און אַ בליק געטאַן אויפֿן הויף.

— אויף דער וועראַנדע — האָט ער געזאָגט — שטייט אַ וונדער-שיין שליטעלע...

ניקיסע איז געשטאַנען אַן אַנגעבלאָזענער און געשווינגן. ער האָט גאַנגן גוט געוואַסט, אַז איצט וועט מען זיך מוזן נישט נאָר אַנטאַן, נאָר אויך אויסוואַשן די ציין, דאָס פנים, די אויערן, און אפֿילו דעם האַלדז און אויך.

* * *

די ברייטע און גערומע וועלט איז אין גאַנצן געווען פֿאַרשאַטן מיט ווייס, פֿינקלדיקן און ווייסן שניי. דאָ און דאָרט האָט מען געזען סימנים פֿון מענטשישע און הינטישע טריט, די שאַרפֿע, קאַלטע לופֿט האָט געשטאַכן אין דער נאָז און געקניפֿט אין די באַקן.

ניקיסע איז ווי אַ ווינט געפֿלויגן פֿון די פֿאַרפֿרויענע וועראַנדע-שטיגעלעך, באַלד לעבן דער וועראַנדע איז געשטאַנען דאָס נייע שליטעלע, גרייט אין וועג אַריין; אפֿילו דאָס שטאַרקע.

פֿאַרדרייטע שטריקל איז אויך שוין געווען צוגעבונדן צום
אייבערשטן ברעטל.

איצט האָט ער פֿון אַלע זייטן באַטראַכט זיין נישט שפּילכל
אין מודה געווען, אַז ס'איז אויסגעצייכנט געמאַכט; ער האָט
אויסגעפרוּהט, צי עס פֿאַרט גוט אַראָפּ, און אַ צופֿרידענער
פֿאַרוואַרפֿן עס אויף די פּלייצעס, טראַכטנדיק דערבײַ, אַז דאָס
שליטעלע איז אים שוין פֿון פֿאַנג געווען נייטיק אַ רגע שפּעטער
איז ער שוין געלאַפֿן הענדום=פענדום דורכן גאַרטן, אין דער
זײַט פֿון פּאַרקאַן. דאָרט איז געוואָקסן אַ שורה ריזיקע ביימער.
זייערע גרויסע, מיט גלענציקן שניי באַדעקטע צווייגן, האָבן
זיך געהויבן צום הימל.

ניקיטאָ האָט זיך איצט געלאַזט רעכטס, באַמזענדיק זיך
צו גיין אויף די שפּורן, וואָס עמעצער האָט איבערגעלאַזט אין
שניי; אין די ערטער, וווּ דער שניי איז נישט געווען גערירט,
איז ער געגאַנגען הינטערומלעכץ, פּדי צו באַשווערן אַרקאַדי
איוואַנאַחישטן דאָס יאַגן זיך נאָך אים.

אויף די טיפּע ברעגעס פֿון טיכל טשאַגרי האָבן זיך געשאַפֿן
אין די לעצטע טעג גאַנצע בערגער שניי; אין געוויסע ערטער
איז דער שניי געהאַנגען אין דער לופֿטן, בילדנדיק פֿאַנטאַסטישע
ליניעס. גענוג געווען זיך אַוועקצושטעלן מיט אַ פֿוס, אַז דער
גאַנצער פּוסיקער באַרג זאָל זיך גלייך צעשיטן אין אַ שנייִק
וואַלקנדל, פֿאַרדעקנדיק אַ רגע אַלץ אַרום.

ניקיטאָ האָט אַוועקגעוואַרפֿן דעם רידל און אַוועקגעשטעלט
דאָס שליטעלע אין שניי; מיט איין באַוועגונג האָט ער אַריבער-
געוואַרפֿן אַ פֿוס און, אָנבאַפּנדיק דאָס שטריקל, האָט ער זיך
פֿעסט אָפּגעשלאָגן מיט די אָפּצאַטן, און דאָס שליטעלע האָט
זיך גענומען אַראָפּגלייטן פֿון באַרג דער הינט האָט אים איצט
געפֿיפֿט אין די אויערן, און פֿון בייַדע זײַטן שליטן האָט זיך
אויפֿגעוויבן אַ געדיכטער שנייִקער וואַלקן. ער איז געפֿרויבן
חי אַ רוח, וואָס אַ מאָל גידעריקער. אין דעם אַרט, וווּ דער
שניי האָט זיך איבערגעריסן איבערן טיפּך, איז דאָס שליטעלע
אַריבערגעשפּרונגען אין דער לופֿטן און אַרויף אויפֿן אײַז;

איצט איז עס געפֿארן וואָס אַ מאָל פֿאַמעלעכער, ביז ס'איז געבליבן שטיין.

ניקטאָ האָט זיך פֿריידיק פֿונאַנדזרגעלאַכט, איז אַראָפֿ-געצאָנגען פֿון שליטן און האָט אים אָנגעהויבן אַרויפֿציען אויפֿן באַרג, צובינדנדיק זיך דאָס שטריקל צו דער קני. ווען ער איז ענדלעך צוריק אַרויפֿגעקראַכן אויפֿן טיפֿן ברעג, האָט ער פֿון דער וויטנאָ, אויפֿן וויטן, פֿאַרשניטן פֿעלד, דערזען אַ טונקעלן סילוועט.

— דאָס איז אַזודאי אַרקאָדי איזאָנאָוויטש — האָט ניקטאָ אַ טראַכט געטאָן.

דאָס ייִנגל האָט געכאַפט דאָס שליטעלע און ווי אַמשנעלסטן אַראָפֿגעפֿאַרן פֿון דער הייך; נאָך דעם איז ער געפֿלויגן איבערן אַיז צו דעם אָרט, ווי ס'ווינען אַראָפֿגעהאַנגען גאַנצע מאַסן שני פֿון טיפֿן ברעג.

איצט האָט ער זיך פֿאַררוקט אונטערן וויטן, פּוסיקן דאָך און האָט אָנגעהויבן גראָבן אַ הייל, בדי זיך אין איר צו באַהאַלטן. די אַרבעט איז גענאָנגען שנעל און גוט, ווייל דער שני איז גישט געווען האָרט. עס זענען אין גאַנצן אַדורך עטלעכע רגעס און שוין איז די הייל געווען פֿאַרטיק.

ניקטאָ איז פֿלינק אַרייַנגעקראַכן אינעווייניק, אַרייַנגעצויגן דעם שליטן און פֿאַרשטעלט דעם אַרייַנגאַנג מיט הויפֿנס שני. אינעווייניק האָט געהערשט אַ בלאַע טונקל קייט, ס'איז געווען געמיטלעך און אָנגענעם.

ניקטאָ איז געזעסן און געטראַכט מיט פֿרייד, אַז קיינער פֿון די ייִנגלעך האָט גישט אַזאַ שוין שליטעלע. ער האָט אַרויסגענומען אַ מעסערל און אָנגעהויבן אויסקריצן אויפֿן ברעטל זיין נאָמען.

— ניקטאָ, ווי ביסטו אַהינגעקומען? — האָט ער דערהערט אַרקאָדי איזאָנאָוויטשעס שטימ.

דאָס ייִנגל האָט אַרייַנגעלייגט דאָס מעסערל אין קעשענע און גענומען אַרויסקוקן אין דרויסן דורך אַ שפּאַרונקעלע צווישן

די שנייקוילן. אויפן פֿאַרפֿאַרענעם טיך איז געשטאַנען דער
לערער און פֿאַרריסן דעם קאַפּ אין דער הייך.

— וווּ ביסטו, קונדאַס?

אַרקאַדי איזאַנאַוויטש האָט זיך פֿאַריכט די פענסנע און
אַנגעהויבן גיין אין דער ריכטונג פֿון דער באַהעלטעניש. אָבער
ווי נאָר ער האָט געמאַכט עסלעכע טריט, איז ער אין גאַנצן
אַרביגעפֿאַלן אין שניי.

— קריך אַרויס, וויל איך וועל דיך סײַ ווי פֿון דאָרטן
אַרויסלעפֿן.

ניקיטאַ האָט אָבער עקשנותדיק געשחינגן. אַרקאַדי איזאַ-
נאַוויטש איז נישט אָפּגעשטאַנען און ווידער געפֿרעהט אַרויפֿ-
קלעטערן אין דער הייך. דער שניי איז אָבער געווען ווייך
און האָט זיך בײַ יעדן טריט אַראָפּגעשאַרט.

דער לערער האָט אַרבינגעשטעקט די הענט אין די קעשענעס
און געזאָגט:

— אויב דו ווילסט גיטש אַרויסגיין, איז נישט. זיך זיך
ווי דו ווילסט. איך האָב דיר נאָר געוואָלט זאָגן, אז די סאַמע,
האָט באַקומען אַ ברייט פֿון סאַמאַרע... צום ווידערזען. איך גי-
אָ היים.

— וואָסער ברייט? — האָט ניקיטאַ אַ געשריי געטאָן.

— וואָרשיינלעך וועלן אויף יום-טובֿ קומען געסט...

אין דער זעלבער רגע האָבן זיך גענומען שיטן גאַנצע
הויפּט שניי, און ניקיטאַס קאַפּ האָט זיך באַוויזן פֿון דער
באַהעלטעניש.

אַרקאַדי איזאַנאַוויטש האָט פֿריילעך געלאַכט.

ד י מ י ל ח ה

ניקיטאַ און מישקאַ קאָראַשאַנעק זינען געגאַנגען אין
דאָרף אַריין דורכן סאָד און פֿאַרפֿירערענעם טיך, וויל דאָס
איז געווען דער נאָענסטער העג. ווען זיי זינען געגאַנגען
איבערן אַזוי, פֿון וועלכן דער ווינט האָט אַראָפּגעווייט דעם שניי.

הָאָט זיך מישקא אויף אַ חיל'ע פֿאַרהאַלטן, אַרויסגענומען פֿון קעשענע אַ מעסערל און אַ שאַכטל שוועבעלעך, און אויסוואַנדק אַ פּאַסיק אָרט, הָאָט ער גענומען קלאַפּן מיטן אָפּזאַם אין איזודעק.

אונטערן איזו האָבן זיך געפֿונען גאַנצעלעך, וועלכע האָבן זיך נישט געקאַנט אַרויסקריגן דורכן איזודעק אין דרויסן אַרויס. די גאַנצע קונץ הָאָט געהייסן, קעצל' און איז באַשטאַנען דערין, וואָס מען הָאָט געמאַכט מיט אַ מעסערל אַ פֿאַך אין איזו און מען הָאָט צו דעם דאָזיקן אָרט צוגעלייגט אַן אָנגעצונדן שוועבעלע, דאָס, קעצעלע' הָאָט דעמאָלט גענומען סיקען און זיך אָנגעצונדן מיט אַ דינינק געל פֿייערל.

— איך וועל דיר עפעס זאָגן, נאָר זאָלט עס קיינעם נישט איבערחזרן, — הָאָט מישקא געזאָגט, — די וואָך וועלן מיר אַוועקגיין ווייט אויפֿן פֿאַרפֿרוירענעם וואַסער און מיר וועלן דאָרטן עפֿענען אַ גרויסן בלאָז. עס וועט זיך זיכער ברענען אַ גאַנצן טאָג.

די יינגלעך זינגן איצט געלאָפֿן איבערן איזו, געטאַפּטעט אין פֿאַרוועלטקטן אַייר (טשערעט). זיי האָבן זיך לסוף אַרויס- באַקומען אויפֿן אַנטקעגנאיבערדיקן ברעג און זיך געלאָזט צום דאָרף.

דעם ווינטער איז געפֿאַלן אַ סך מער שניי, ווי ווען נישט איז פֿריער. אין די ערסער, וווּ ס'זינגען נישט געשטאַנען קיין פֿלויסן, הָאָט דער ווינט פֿאַריאַגט דעם שניי, אָבער נאָענס פֿון די כאַטעט הָאָט דער שניי דערגרייכט אַזש צו די דעכער.

אין דאָרף איז געווען פּוסט און שניי. וווּ נישט וווּ הָאָט זיך פֿון די קוימענס געהויבן אַ דין רויכל. נידעריק איבערן ווייטן שניי און איבער די פֿאַרשאַטעבע דעכער הָאָט געשנייט די פֿאַרנעפּלטע זון.

ניקיסאָ און מישקא זינגען צוגעגאַנגען צו אַרטאַמאַן טורינס כאַטע. אַרטאַמאַן איז געווען אַ שרעקלעכער מענטש, פֿאַר וועלכן דאָס גאַנצע דאָרף הָאָט זיך געשראַקן. ער איז געווען בייז און שטאַרק ניקיסאָ הָאָט דורכן פֿענצטער דערוען זיך ברוינע באַרד.

ער איז געזעסן און געגעסן פֿון אַ הילצערנער שיסל. פֿון
זווייטן פֿענצטער האָבן, צוקוועטשנדיק די נעזער צו די שוויבן,
אַרויסגעקוקט דריי יינגלעך. דאָס זינען געווען די דריי זין פֿון
שרעקלעכן אַרטאָמאַן. אַלע האָבן זיי געהאַט העלע האָר, ווי
לייבן. איינער האָט געהייסן סעמקאַ, דער צווייטער לענקאַ און
דער דריטער, דער יינגסטער, האָט געהייסן אַרטאָמאַשאַקאַ.

מישקאַ איז צוגעגאַנגען צום פֿענצטער און געגעבן אַ סבֿיף.
אַרטאָמאַן האָט זיך אַרומגעקוקט און האָבנדיק אַ פֿויל מויל עסן,
האַט ער מישקאַן געדראָט מיטן לעפֿל. גלייכצייטיק האָבן זיך
די דריי נעזער דערווייטערט פֿון פֿענצטער און פֿאַרשוונדן
אין ציימער. אין אַ רגע אַרום זינען זיי שוין געווען אויפֿן הויף
און מיט רימענס זיך אַרומגעבונדן די פעלצלעך.

— נו, יינגלעך — האָט מישקאַ געזאָגט — וואָס, באַבעס
זיט איר? איר זיצט אין שטוב און האָט מוראַ.
זאָגנדיק דאָס, האָט ער מיט אַ ווילערישער באַוועגונג

פֿאַררוקט דאָס היטל אויפֿן אויער.

— מיר האָבן פֿאַר גאַרנישט גיט מוראַ, — האָט געענטפֿערט

איינער פֿון די יינגלעך, סעמקאַ.

— דער פֿאַטער דערלויבט אונדז נישט צו ריפֿן אָן אַ סיבה

די ווילענע שיך. — האָט זיך אָנגערופֿן לענקאַ.

— נעכטן בין איך געגאַנגען צו די קאַנטשאַנער יינגלעך

און כֿהאָב זיי געזיגלט, אָבער זיי האָבן זיך נישט געוואָלט
באַליידיקן. — האָט דערקלערט דער יינגסטער, אַרטאָמאַשאַקאַ.

הערנדיק דאָס, האָט מישקאַ מיט פֿאַנטאַזיע פֿאַררוקט דאָס

היטל אויפֿן צווייטן אויער און געזאָגט מיט אַן אַנטשלאָסענער
שטים:

— מיר וועלן איצט גיין זיך רייצן מיט זיי! מיר וועלן

זיי שוין ווייזן!

— גוט! — האָבן זיי פֿמעט צוזאַמען אויסגעשריגן, און

אַלע האָבן גענומען קלעטערן אויפֿן הויכן שנייבאַרג. וואָס איז
געלעגן אין מיטן וועג פֿונקט אויף יענער זיט באַרג האָט זיך

געפונען דער צווייטער עק דאָרף, — אַהין האָבן די יינגלעך
זיך געלאָזט זוכן די שונאים.

מישקאָ, און נאָך אים אַלע אַנדערע יינגלעך, צווישן זיי
אויך ניקיטאָ, האָבן געשריגן שטייענדיק אין דער הייך:

— העי, קאַנטשאַנער!

— מיר וועלן אַמך שוין חמון!

— באַהאַלט זיך פֿאַר שרעק!

— קומט זיך שלאָגן מיט אינדיז!

— קומט כאָטש אַריס איינציקווייז! העי קאַנטשאַנער! —

האַט זיך מישקאָ געריסן דעם האַלדז, קלאַפנדיק איין הענטשקע
אין דער צווייטער.

נאָך די דאָזיקע פּראָוואַצירנדיקע אויסגעשרייען, האָבן
זיך פֿון יענער זעט שנייבאַרג באַוווּן פֿיר יינגלעך, די שונאים.
זיי האָבן פֿאַריכט די היטלעך, זיך געקלאַפּט מיט די הענט אין
די זעטן און אויך גענומען שרייען:

— איר מיינט, מיר האָבן מורא!

— קוקט זיי נאָר אָן!

— ווי שרעקלעך!

— זשאַבעס! פֿרעש! קוואַ, קוואַ, קוואַ!

די שונאים האָבן זיך אַלץ מער דערנענטערט, האָבן גע-
קלעטערט אויפֿן שנייבאַרג אַליאַשקע, גיף, נאַנקע — שוואַרצע
אויערן, און פּיעטרעק, אַרטאַמאַנס שוועסטערין-זון. צום סאַמע
סוף איז געקראָכן אַ קליין יינגל, מיט אַן אויסגעבוּיגענעם גרויסן
בויד. דער קליינער איז אין גאַנצן געווען אַרומגעהילט אין דער
מאַמעס פֿאַטשיילע.

ניקיטאַן און די אַרטאַמאַנאַווער יינגלעך זענען אויך גע-
קומען צו הילף עטלעכע בחורים. זיי האָבן געשריגן אַלע באַנאַנד:
— העי, יינגלעך! קומט אַהער נענטער, וועלן מיר אַמך

די זומער-שפּרענקעלעך פֿון די פּנימער אַראַפּקראַצן!

— קרומאויגינקע! קורזזיכטיקע! פֿאַרקאַפּטשעטע! — האָבן

יצנע געשריגן.

— פחדנים! מיט מײַן קענס איר זיך שלאָגן! — האָט
שוין אויף אַן אמת זיי באַליידיקט מישקאַ קאַראַשאָנעק.

— זשאַבעאייערלעך! פֿראַשעקן!

איצט האָבן זיך אויף ביידע זײַטן צונויפֿגעקליבן בײַ
אַ פֿערציק ייִנגלעך. קיינער האָט אָבער נישט געהאַט קיין מוט
אַנצוהייבן, כאַטש זיי האָבן געמאַכט מינעס מיט די געזען און
אַרויסגעבלעקט די צינגער. און ווען ס'האָבן זיך אויסגעשעפּט
אַלע מיטלען, מיט וועלכע מען האָט געקענט צערייצן דעם קעג-
נער, האָט מען ווידער אָנגעהויבן פֿון אָנהייב:

— זשאַבעאייערלעך! פֿראַשעקן!

— קרומאויגיקע! — דאָס לעצטע איז געווען אַממסטן
באַליידיקנדיק. און דערפֿאַר האָט זיך טאַקע פֿון דער קאַנטשאָנער
גרופע אַרויסגערוקט איינער — אַ נידעריקער, אַ קרעמפּער מיט
אַ קורצער נאָז. ער האָט פֿונאַנדערגעשטופּט זײַנע חברים, צוגע-
שפּרונגען צו די קעגנער, געבליבן שטיין און אויסגערופֿן:

— האַזנהויט! קומט זיך שלאָגן מיט מיר!

דאָס איז טאַקע געווען דער באַרימטער סטעפּקע קאַרנאַושקין.
זײַנע חברים האָבן דערוואַל געוואָרפֿן די היטלען אין
דער הייך און מוראדיק געפֿיפֿט.

דער שוואַג, סטעפּקע קאַרנאַושקין, האָט זיך דערוואַל גע-
וואָרפֿן און געזידלט. ער האָט פֿאַרלייגט די הענט אויפֿן פּאַסעק
און געזאָגט:

— נישט נאָר אַזעלכע האָבן איך שוין באַחזין גוֹבֿר צו
זײַן! אויב קיינער וועט צו מיר נישט אַרויסגיין, וועל איך אַליין
גיין צו אײַך און מאַכן אַרדנונג! איר וועט זען! די היטלעך
וועלן אָפּשפּרונגען אויף צוויי מעטער!

אָבער דער שוואַג איז געשטאַנען צוזאַמענגעדרוקט אין
אַ כאַאָטישער מאַסע און נישט פֿאַרלאָזט די פּאַזיציע. דאָן האָט
סטעפּקע, אונטערוואַרטנדיק נאָך אַ רגע, זיך אויסגעדרײַט צו
זײַניקע און אויסגערופֿן:

— היידע נאָך מיר! האַקט אַרײַן;

די קאנטשאנער העלדן האָבן מיט געשרייען און פֿיפֿערמען זיך געלאָזט שטורמען.

דער לינגער דרמלינג האָט אַ צאָפֿל געגעבן און זיך גע-
נומען צוריקציען. נאָך זיי האָבן זיך געלאָזט מישקאָ און האַנקע —
שואַרצע אַרעריין. און אַלע אַנדערע יינגלעך, צווישן זיי אױך
ניקיסאַ. נאָר דער קליינער אין דער מאַמעס פֿאַטשילע האָט
זיך אַזעקנעזעצט אױפֿן שניי און זיך פֿאַרגאַנגען אין אַ יאָמער-
לעך געזיין.

דער שענדלעכער צוריקציי האָט געדויערט אַ לענגערע
זימלע. זיי זינגען געלאָפֿן פֿאַר זיך און האָבן שוין אױסגעמיטן
אַרטאַמאָנס כאַטע, ווען ניקיסאַ האָט זיך אױסגעקוקט. הינטער
אים אױפֿן שניי זינגען געלעבן אַליאַשקע, ניל און פֿינג אַנדערע.
ס'איז שווער געהען צו זאָגן, ווער ס'איז אױסגעפֿאַלן און ווער
ס'האָט זיך אַליין אַזעקנעלייגט פֿאַר שרעק. ס'איז באַזוכט, אַז
אַ לינגדיקן מענטש איז נישט שוין צו שלאָגן. ניקיסאַן האָט
זיך אַזש געהאַלט וויינען, אַזוי שלעכט האָט ער זיך געפֿילט.
אַזאַ חרו... זיי האָבן זיך דאָך געשראָקן און אַנטלאָפֿן פֿאַר
דער שלאַכט!

ניקיסאַ האָט זיך פֿאַרהאַלטן. ער האָט פֿעסט צוזאַמענגע-
דריקט די פֿריסטן, וויל הינטער זיך האָט ער דערזען דעם
לויפֿנדיקן סטעפֿקע קאַרנאַזשקין. האַרט הינטער זיך האָט ער
דערזען די קורצע נאָת, די ברייטע אַקסלען און דאָס שעפֿסענע
היטל.

ניקיסאַ, נישט וויסנדיק אַליין, האָט ער טוט, האָט זיך
אױסגעדרייט צום שוואַ און מיט אַלע כּוחות אים דערלאָנגט
אַ זעץ. דאָס היטל איז אַראָפֿגעפֿאַלן דעם אָנפֿאַלער פֿון קאַפֿ,
ער האָט זיך אַ האַקל געטאָן און אַנידערגעפֿאַלן אױפֿן שניי.
די קאָנטשאַנער יינגלעך, זעענדיק די מפֿלה פֿון שטאַרקסטן,
האָבן זיך פֿאַרהאַלטן און אַפּגעשטעלט דאָס ווייטערדיקע געזעג.
ניקיסאַ האָט זיך צוליב דעם זינג דערפֿילט דריסטער און איז
מיט אַ קאַפֿסמינע צוגעגאַנגען צו זיי. אָבער יענע האָבן שוין
איצט נישט געהאַט קיין חשק צום קאַפֿן. ניקיסאַס חבֿרים זינגען

איצט געזאנגען נאך אים און אפילו זיך דרייטט ארויסגערוקט
אויפן ערשטן פלאץ.

דער רעזולטאט פון קאמף איז געווען א קלארער. מיטן
אויטרופ: „אתדוצרע זיגן האָבן ניקיטאָס חברים זיך געלאָזט
פלאָרויס און די קענגער זינען אַנטלאָפֿן מיט אלע פּוחות.

ניקיטאָ האָט זיך אומגעקערט אַהיים אַן אויפֿגערגטער,
אַ צעהיצטער און אומגעקוקט זיך אין אלע זייטן, מיט וועמען
מען קען נאָך אָנהייבן אַ געשלעג הינטער דעם שבער אי
געשטאַנען סטעפּקאָ קאַרנאַזשקין און געקוקט מיט אומצוטרוי.
ווען ניקיטאָ האָט זיך דערנענטערט, האָט ער זיך אָנגערופֿן:

— האָסט מיר געגעבן אַ געזונטן זעץ; ווילסט זיך מיט
מיר באַפֿריינדן!

— נאַסירלעך — האָט ניקיטאָ שנעל געענטפֿירט.
זיי האָבן צו זיך געשמייכלט און געקוקט איינער אויפֿן
צווייטן.

סטעפּקאָ האָט געזאָגט:

לאָמיר זיך טוישן, ווילסט?

— גוט.

ניקיטאָ האָט אַ טראַכט געטאָן, האָט מען זאָל דאָ געבן,
און ער האָט באַשלאָסן, אַז מען דאַרף שענקען דאָס בעסטע.
ער האָט אַרויסגענומען פֿון קעשענע אַ מעסערל מיט פֿיר קלינג-
לעך און עס דערלאָנגט דעם קענגער, וועלכער האָט פֿון איצט
אַן געדאַרפֿט ווערן זינער אַ פֿריינד. יענער האָט אַ רגע אַדורכ-
גענישטערט די פֿאַלדן פֿון דער קורטקע און אַרויסגעצויגן פֿון
דאָרט אַ בליען פֿיפֿערל.

— נאָ — האָט ער געזאָגט, נאָר פֿאַרליר נישט. דאָס
קאָסט טייער.

אין רעגן, אין הינט און אין קעלט

וואָס טוען צוויי עופֿהלעך קליינע אין גאָס—
אין רעגן, אין הינט און אין קעלט?
די הענטעלעך—איז און די פֿיסעלעך—גאָס,
די ליפעלעך—בלוי און די בעקעלעך—בלאָס:
ווי איז זייער היים אין דער וועלט?
זייער היים! זייער היים בין איך, זאָגט די גאָס,
אין רעגן, אין הינט און אין קעלט.

ווי גייען צוויי קינדערלעך קלייניקע הינט,
אין רעגן, אין קעלט און אין הינט?
וואָס? גאָר אָן אַ פֿאַטער, אַ מוטער, אַ פֿריינד?..
יתומימלעך? נעבעך! וואָס זע איך? מיר שפּנט,
אַז איינער פֿון זיי איז גאָר בלינד!
געוויס, זאָגט די גאָס, און איך בין זייער פֿינט
אין רעגן, אין קעלט און אין הינט.

וואָס בלייבן זיי שטיין מיט אַ מאָל דאָ אליין -
אין רעגן, אין הינט אין קעלט?
צום האַנדלעך—צו אָרעם, צום בעטלעך—צו קליין,
צו שוואַך און צו ערלעך צום גנבֿענען גיין, -
ווי קריגן זיי עסן אָן געלט?
איצט שוויגט שוין די גאָס. אַך, איר האַרץ איז
פֿון שטיין.
דער הינט שוויגט, דער רעגן, די קעלט.

פון רעדער העלט
הינדער

אן העפט

לאגן "צ'ישא" ווילנע 1940

1940/11

קינדער פֿון דער וועלט

געבן ארויס דורך דעם
אין פֿרעסע צו זיין

העפֿט II

ה. ליינוויק — קינדער צוויי

דזשעק לאַנדאָן — אַן אַרבעטער-
קינד

ג. וויקנפער — לייער

ג. וויקנפער — מאמע

האַליבאָ גורסקע — די געשיכטע
פֿון די מעשנע קליצמקעס

פֿאַרלאַג „צײַשאַף“ ווײַלנע

1 9 4 0

PASAULIO VAIKAI

2-ras sąsiuvinis

Novelių ir eilėraščių rinkinys

Knygų leidykla „CIŠO“, M. Vaineris ir B-vė

Vilnius, Pylimo g-vė 46—3 :: Tel. 18-84

„Spaustuvė-leidykla“ Vilnius, Raugyklos g. 23

קינדער צוויי

קינדער צוויי שפאנען איבער א פֿעלד,
באַרוועסע שפאנען - שוועסטער און ברודער,
יוליקע זון צינדט מיט פֿייער די וועלט,
גיסט אָן מיט פֿייער אויך קינדישע גלידער.

ברודער - דער עלטערער - בינערדיק, דין, -
שוועסטער - א ברעקל - מיט זילבערנע לאַקן;
עלטערער פֿירט פֿארן הענטל דאָס קינד,
קוקט אין פֿאַרויס מיט אויגן צעשראַקן.

ווייט פֿון דער היים פֿאַרבלאַנדזשעט, זעט אויס,
אָדער גאַר היימלאָז, פֿון שלעגער אַנטלאָפֿן; -
אויגן פֿון ברודער, וואָס קוקן פֿאַרויס,
זינקען אַרונטער אין טרערן פֿאַרלאָפֿן.

גאַרנישט מיט זיך, נישט וואַסער, נישט ברויט, -
טרוקענע זיבען די שטעכיקע לאַנען;
באַרוועסע פֿיס, - צעשלאָגן אויף רויט, -
עדות פֿון לאַנגן, פֿילטאַגיקן שפאנען.

ברודער שוויגט שטום, און דאָס שוועסטערל – אויך.
קלוג איז דאָס קינד מיט די זילבערנע לאָקן,
הייבט אויף די אויגן, פֿאַררייסט צו דער הויך,
קוקט מיט אַ קוק פֿון אַ חכם אַ זקן.

דערט אויפֿגעציטערט אין אויפֿשטיג פֿון מוט
עלטערער ברודער, – נעמט אויפֿגעלייגט אַיילן,
דורכפֿליען וויל ער מיט נס פֿון מינוט
סיביזע צעפֿלאַקערטע האַרץ פֿון די מזלן.

שפּאַנט ער און קלאַמערט דער שוועסטערלס האַנט,
שוועסטערל האַסטיק לויפֿט מיט און טאַנצט אונטער;
יאָגט אויך די זון ביזן ווייט-ווייטסטן ראַנד,
יאָגט מיט זיי מיט, ביז זי נידערט אַרונטער.

אויף שוועסטערלס ליפּן שלאָגט אויף אזא שוים,
שוועסטערלס פֿיס מיט אַ מאָל נעמען זינקען,
מער-ווייט הימל – אַ בלוטיקער זויג –
ראַנדיקע העלדער ביז גרונט נעמט פֿאַרטרינקען.

עלטערער שטימט, און דאָס שוועסטערל – אויך,
גלייכע עקשנות און האַרץ ביי זיי ביידן;
עלטערער, פּלוזלונג, דערשטיקט ווי אין רויך,
וויל עפעס אָנהייבן פֿליסטערן, ריידן.

איידער דער עלטערער עפֿנט זיין מויל, –
שוועסטערלס אויגן מיט שלאָף זיך פֿאַרציען,
שוועסטערל דרייט זיך צוגריף ווי אַ קנול, –
עלטערער פֿאַלט צו צו איר, און נעמט קניען.

שוועסטערל שלאָפֿט, און דער ברודער זי היט
גלעט מיט די פֿינגער די זילבערנע לאָקן;
זעט: אויך לבֿנה נידערט און קניט,
הערט: אלע שטערן קלינגען ווי גלאָקן.

עלטערער נעמט דאָס קינד אויף די הענט,
טוליעט עס צו צו זיך מיטן פנים,
לאָזט זיך גיין וויטער, אין הייסן פֿאַרבלענדט,
אונטער דער ליכטיקער פֿולער לבֿנה.

שפּאַנט ווי אין פּישוף, אין אימפעט געברענט,
איבער אים וויגן זיך שטאַרקער די גלאָקן;
טראָגט אין צוזאַמענגעטוליעטע הענט
בלוטיקע פֿיסלעך און זילבערנע לאָקן.

אַן אַרבעטער - קינד

I

אַ לאַנגער צעצויגענער פליך, וואָס האָט זיך פֿון חזטן
געלאָזט הערן, האָט דזשאָנין געצוהונגען ארפֿצושטיין. די מאַמע
האָט אַ קוק געטאָן ארפֿן בלעכענעם וועקזייגער, וואָס איז אויף
דער פּאָליצע געשטאַנען. די חזערס האָבן געהיזן האַלב זעקס.
דער באַנצער פֿאַבריק-עולם איז שוין געווען אויף די פֿיס. זי
האָט אויף דער פּלייצע אַ שאַל פֿאַרוואָרפֿן און געזאָגט:

— מען מוז שפּאַנען! — און פֿאַרדרייט דעם לאָמפּ.

זיי זינען טאַפּנדיק פֿון די טרעפּ אַראָפּ און פֿון שטוב
אַריס. אין דריטן איז געווען לויטער און קאַלט, און דזשאָני האָט
אַ ציטער געטאָן ביי דער ערשטער באַרירונג מיט דער פֿרישער
לופֿט. די שטערן האָבן נאָך לעשן זיך נישט אָנגעהויבן, און די
באַנצע שטאַט איז נאָך געשלאָפֿן. דזשאָני און די מאַמע האָבן
קריס די פֿיס געשלאָפעט.

אַפּגעזאַנגען פֿופֿצן מינוט שחינגנדיק, האָט זיך די מאַמע

אויף רעכטס געווענדט:

— פֿאַרשפּעטיק נישט, — האָט זי אים צום לעצטן מאָל

פֿאַרוואָגט פֿון דער פֿינצטערניש אַריס, וואָס האָט זי ווי אייני-
געשלאָגען.

ער האָט גאַרנישט געענטפערט און רויק זיך חמטער גע-
באַנגען. אין פֿאַבריק-ראַיאָן זינען די טויערן אומעטום אַפֿן
געזען, און באַלד האָט דזשאַני זיך אויסגעמישט מיטן עולם,
וואָס האָט זיך אין דער פֿינצטער געאַיילט פֿאַרויס. אז ער
איז צו דער טיר פֿון פֿאַבריק צוגעקומען, האָט זיך דערהערט
אַ פֿתּי, ער האָט אַ קוק געטאָן צו מיורח-זיט. איבער די דעכער
פֿון די בנינים, האָט האָבן זיך אין הימל אַרין געצויגן, האָט
אַנגעהויבן צו שימערן אַ בלאַסלעכער שיין. טאַקע נאָר אין
דער מינוט האָט ער דעם טאָג אין די אויגן געזען, און באַלד
זיך אָפּגעטאָן פֿון אים, זיך אויסמישנדיק מיט זײַער אַרבעטער-
מאַסע.

ער האָט פֿאַרנומען זיין אָרט אין איינער פֿון די קלאַנגע
רייען בײַ די מאַשינען. פֿאַר אים, איבער אַ קאַסטן מיט קליינע
שפּולקעס אָנגעפֿילט, האָבן זיך שנעל געדרייט גרויסע שפּולעס,
אויף זיי האָט ער אַרויפגעוויקלט דזשוט-פֿעדעס פֿון די קליינע
שפּולקעס. די אַרבעט איז געווען איינפֿאַך. דאָס איינציקע, וואָס
מײַסט געפֿאַדערט פֿון אים, איז געווען — פֿלינקייט. די קליינע
שפּולקעס האָבן זיך אַזוי שנעל צוגויפגעוויקלט און ס׳איז געווען
אַזוי פֿיל גרויסע שפּולעס, וואָס האָבן זיך אַרויפגעוויקלט, אז ער
האָט קיין איין פֿרייע מינוט נישט געהאַט.

ער האָט געאַרבעט מעכאַניש. ווען אַ קליינע שפּולקע
האָט זיך צוגויפגעוויקלט, האָט ער מיט דער לינקער האַנט אָפּ-
געשטעלט די גרויסע שפּולע און גלייכצייטיק מיט צוויי פֿינגער
אונטערגעכאַפט דעם אַנטלויפֿנדיקן עק פֿאַדעס. אין דער זעלבער
צייט האָט ער מיט דער רעכטער האַנט געכאַפט דעם פֿרייען עק
פֿאַדעס פֿון דער קליינער שפּולקע. די דאָזיקע פֿאַרוויקלטע
אַרבעטן זינען דורך ביידע הענט שנעל אויסגעפֿירט געוואָרן
איינע נאָך דער אַנדערער. ווי בלייזן האָבן זינען פֿינגער גע-
בלאַנצט, בשעת ער האָט די פֿעדעס אין אַ קניפֿל צוגויפגעבונדן
און אַ קאָנצענטראַטן די שפּולקע. ס׳איז נישט געווען קיין שחטער
זאָך די דאָזיקע קניפֿלעך צו מאַכן. ער האָט זיך איין מאל
באַרייט, אז ער וואָלט זיי אין שלאַף געקאַנט פֿאַרקיפֿן. און

דעריבער האָט זיך אים טייל מאָל געדוכט, אז זיין לעבן איז
גענליכן צו אַן אומגענדלעך לאַנגן שלאָף, און אין שלאָף פֿאַר-
קניפט ער די עקן פֿון די פֿעדעם.

אייניקע ייִנגלעך האָבן געפֿאַלשעוועט, און די מאַשין האָט
ביי זיי אַ לאַנגע צייט נישט געאַרבעט, הייל זיי האָבן נישט
אומגעביטן די אָנגעוויקלטע קליינע שפּולקעס אויף גייע.

אַכטונג צו געבן אויף אַזעלכע איז געווען אַן אײַפֿוער.
ער האָט איין מאָל דזשאַניס אַ שכן געכאַפט און אים די אײַערן
אַנגעדרייט.

— דו, טו אַ קוק אויף דזשאַנין. פֿאַר וואָס אַרבעטסטו
נישט אַזוי, ווי ער? — האָט דער צעבייזערטער אײַפֿוער
געפֿרעגט...

ביי דזשאַנין האָבן זיך די שפּולקעס געדרייט, ווי אַ היכער.
ער איז געווען אַן אויסגעצייכנטער אַרבעטער. ער האָט דאָס
געוויסט. מײַנאָט אים אַזוי אַפֿט וועגן דעם געזאָגט, אַז ס׳איז
ביי אים געוואָרן פֿון די געוויינטלעכע זאַכן, און אויסער דעם
האָט זיך אים געדוכט, אז דאָס קאָן אים קיין באַזונדערע נוצן
נישט ברענגען. דער אויסגעצייכנטער אַרבעטער איז פּאַרלירט
געוואָרן אין אַן אויסגעצייכנטער מאַשין. בשעת די אַרבעט
פֿלעגט ביי אים נישט גוט גיין, פֿלעגט ער טרעפֿן צוליב דער
זעלבער סיבה, ווי ביי אַ מאַשין, צוליבן שלעכטן מאַטעריאַל.
עס איז אים אַזוי נישט מעגלעך געהען צו באַגיין אַ פֿעלער,
ווי ס׳איז נישט מעגלעך, אז אַ טשעקעס-מאַשין, בשעת זי איז
אין אַרדענונג, זאָל אַרײַטלאָזן אַ נישט גוט אויסגעאַרבעטן
טשוואַך.

צוריק מיט צוועלף יאָר האָט אין דער זעלבער פֿאַבריק
אין דער העב-אַפּטיילונג פּאַסירט אַ זאַך, וואָס האָט געבראַכט
אַ געוויסע צערודערונג דזשאַניס מאַמען איז נישט גוט געוואָרן.
מען האָט זי אויף דער ערד אַוועקגעלייגט צווישן די רײַשנדיקע
מאַשינען. צוויי עלטערע פֿרויען האָבן געמוזט אין מיטן דער
אַרבעט צוגיין צו איר. דערביי איז אויך געווען דער אײַפֿוער.
אין עטלעכע מינוט אַרום האָט זיך אין העב-אַפּטיילונג געפֿלען

מיט א באשעפעניש מערער, ווי אין דער פרי. דאָס איז געווען
 דזשאָני, וואָס איז געבוירן געוואָרן אונטערן רושן און קלאָפּן
 פֿון די העבמאַשינען. אין דער ערשטער רגע, ווי ער איז
 נאָר אויף דער העלעט געקומען, האָט ער שוין אינגעאָסעמט אין
 זיך די וואַרעמע פֿיכטע לופֿט מיט די שטיקלעך אָפּפֿאַל, וואָס
 האָבן זיך געטראָגן אין העבשטוב. ער האָט גלייך אָנגעהויבן
 הויסן, כדי רייז צו מאַכן די לונגען פֿון דעם דאָזיקן שטויב,
 און דעריבער טאַקע הוּסט ער עס פֿון דעמאָלט אָן.

II

דאָס יינגל, וואָס האָט לעבן דזשאָנין געאַרבעט, האָט
 געכליפּעט. זיין פֿנים האָט אַרומגעדריקט אַ שינאה צום אויפֿזעער,
 וואָס האָט פֿון אים זיין בייזן בליק נישט אַראָפּגענומען; נאָר
 דערפֿאַר האָבן זיך די שפּולקעס צונויפֿגעקליקט אין אַרדענונג.
 דאָס יינגל האָט מיט שרעקלעכע קללות געשאַלטן די שפּולקעס,
 וואָס האָבן זיך פֿאַר אים געדרייט, נאָר זיין קול איז ביז צום
 אויפֿזעער נישט דערגאַנגען, ווייל ער איז געשטאַנען אַ פֿויס זעקס
 חייטער פֿון אים; זיין שטים איז פֿאַרשטיקט געוואָרן אין גערויש
 פֿון דער מאַשין, וואָס האָט אים, היי מיט אַ וואַנט פֿאַרשטעלט.
 ער פֿלף דעם זייגער וואָס זיך אין דער העבשטוב פֿלוצלונג
 אַ רודער געטאָן. די סיבה פֿון דעם האָט זיך נישט געוואָרפֿן
 אין די אויגן, און דאָך האָט זי הייבן אַרומגעדרונגען אומעטום.
 דאָס איינפֿיטיקע יינגל, וואָס האָט געאַרבעט פֿון דזשאָניס צוהיי-
 טער זיט, איז נעלם געוואָרן, ווי ער וואָלט אינגעוונקען אין
 דעם הענעלע פֿאַר די שפּולקעס, וואָס איז ליידיק געשטאַנען,
 פֿאַרשוונדען אַהין צוזאַמען מיט דער קוליע. עס איז אַרייַ-
 געקומען דער פֿאַרוואַלטער פֿון פֿאַבריק און מיט אים איינער
 אַ יונגערמאַן. דאָס איז געווען דער אינספּעקטאָר.
 ער האָט שאַרף געקוקט אויף די יינגלעך, ווען ער איז
 פֿאַרביגעקומען לעבן זיי. טייל מאָל איז ער שטיין געבליבן
 און פֿאַרבעבן פֿראַגן. צעפֿרעגנדיק זיך, האָט ער געמוזט שרייען

אויף א קול, דערבט האָט זיך זיין פנים לעכערלעך אָבערזויגן,
בשעת ער האָט זיך אָבעשטרענגט, און מיזאָל אים דערהערן. זיין
פלינק אויב האָט באַמערקט דאָס לידיקע אָרט לעבן דזשאָני,
נאָר ער האָט באַרנישט ניט געזאָגט. דזשאָני האָט אויך צו זיך
געזויגן זיין אויפֿמערקזאָמקייט, און יענער האָט זיך פֿלוצלונג
אָפגעשטעלט. ער האָט דזשאָנין פֿאַר אַ האַנט אָנגעכאַפּט און
אים אויף אַ שפּאַן פֿון דער מאַשין אָפּגעשלעפּט, און נאָר פֿאַר-
וונדערט גלויבן זיין האַנט אָפּגעלאָזט.

— רעכט מאַנער טאַקע, — האָט דער פֿאַרוואַלטער געזאָגט
מיט אַ שמייכל.

— ווי אַ שטעקעלע איז דער ענטפֿער געווען. — טוט
נאָר אַ קוק אויף זיינע פֿיס. דאָס יינגל האָט ראַכט, ס'הייבט
זיך ביי אים ערשט אָן, נאָר ער האָט עס שוין. סוף-בל-סוף
וועט ביי אים שווינדזוכט ווערן.

דזשאָני האָט געהערט, נאָר גישט פֿאַרשטאַנען. דאָס, וואָס
ס'קאָן זיך אַ מאָל טרעפֿן, האָט אים ווייניק וואָס פֿאַרנומען.
געפֿאַרט האָט אים די סכּנה, וואָס שטייט אים איצט פֿאַר מצד
דעם אינספּעקטאָר.

— הער אים, יינגל, נאָר איך וואָלט וועלן, וואָלט מיר
דעם אמת זאָגן, — האָט דער אינספּעקטאָר אַרויסגערעדט צי
אויסגעשריגן, זיך צוטויליענדיק צום יינגלס אויער, פֿדי ער זאָל
אים דערהערן, — ווי אַלט ביסטו?

— פֿערצן, — האָט דזשאָני אַ לייגן געזאָגט, מיטן גאַנצן
כוח פֿון די לונגען. ער האָט אַזוי הויך דעם לייגן געזאָגט, און
עס האָט זיך אים אַרויסגעריסן אַ טרוקענער אָפּגעוואַקסער הוסט
און אויפֿגעהויבן דעם גאַנצן שטייב, וואָס האָט זיך יעדן פֿריי-
מאַרגן אין זיינע לונגען אָפּגעלייגט.

— און אויסווען וועט ער אים ווייניקסטנס פֿון אַ יאָר
זעכצן, — האָט דער פֿאַרוואַלטער באַמערקט.
— אָדער זעכציג, — האָט דער אינספּעקטאָר אונטער-
געכאַפּט.

ער האָט שטענדיק אַזוי אויסגעזען.
— פֿון ווען אָן? — האָט דער אינספעקטאָר האַסטיק
אַ פֿרעג געטאָן.
שוין פֿיר יאָר, און ער האָט קיין מאָל נישט אויסגעזען
עס האָט עלטער.

— אָדער ייִגער, — קאָן מען זאָגן — ער האָט מיטמא
אַלע יאָרן דאָ געאַרבעט?
— אי געאַרבעט, אי אַזעק פֿון דער אַרבעט, נאָר דאָס
איז געווען, נאָך איידער דאָס נײַע געזעץ איז אָנגענומען
געוואָרן, — האָט דער פֿאַרהאַלטער געאַמלט צוזוגעבן.
— די מאַשין אַרבעט נישט? — האָט דער אינספעקטאָר
געפֿרעגט און אָנגעהויבן אויף דער פֿריערער מאַשין לעבן דזשאָנין,
ווּ די געלעזטע שפּילקעס האָבן זיך געדרייט אין זער העלע
אַרײַן.

— וואָס איז דאָס? — דער פֿאַרהאַלטער האָט צוגערופֿן
דעם אויפֿוועקער, אים אַ געשריי געטאָן אויפֿן אויער און אָנגעוויזן
אויף דער מאַשין, — די מאַשין אַרבעט נישט, — האָט ער
געזאָגט דעם אינספעקטאָר.

זיי זינען דורכגעגאַנגען היינטער, און דזשאָני האָט זיך
צוהינקעקערט צו זיין אַרבעט צופֿרידן, וואָס די געפֿאַר איז
אַזאַרײַב. נאָר דאָס ייִנגל מיטן איינציקן פֿוס איז נישט געווען
אַזוי גליקלעך. דעם אינספעקטאָרס שאַרפֿע אויג האָט אים פֿאַרט
דערזען. די ליפּן האָבן ביים ייִנגל געציטערט, און אַ פּנים האָט
ער געהאַט פֿון אַ מענטשן, העלען ס'האָט געטראָפֿן אַ גרויסע
צוה, צו העלכער מ'קאָן שוין גאַרנישט העלפֿן. דער אויפֿוועקער איז
געבליבן פֿאַרהוהנדערט, ווי ער וואָלט, אַ שטייגער, דאָס ייִנגל
צום ערשטן מאָל דערזען, בשעת דעם פֿאַרהאַלטערס פּנים האָט
אויסגעזען אויבצופֿרידן און פֿאַרדראָטיק.

— איך קען אים, — האָט דער אינספעקטאָר געזאָגט, —
ער איז אַלס צו העלף יאָר. אין פֿאַרלוף פֿון איין יאָר האָבן איך
אים שוין פֿון דריי פֿאַבריקן אָפּגעזאָגט; דאָס איז שוין די
פֿערטע.

ער האָט זיך געזענדט צום איינפֿיסיקן יינגל:
 — האָסט דאָך אַן ערנוואָרט געגעבן, אז דו העסט אין
 שול גיין.
 — האָט רחמנות, הער אינספעקטאָר, — מיר זינען שרעקלעך
 אָרעם.

— און פֿאַרוואָס הוּסטו אזוי? — האָט דער אינספעקטאָר
 געפֿרעגט, ווי ער זאָל אים אין אַ פֿאַרברעכן באַשולדיקן.
 און דאָס איינפֿיסיקע יינגל, ווי ער וואָלט זיך אומשוּנד
 העלן דערהיילן, האָט געענטפֿערט:
 — ס'איז גאַרנישט. אַיך האָב מיך יענע וואָך צוגעקילט.
 הער אינספעקטאָר, ווייטער גאַרנישט.
 סוף-בל-סוף איז דאָס איינפֿיסיקע יינגל אַרויס פֿון העבשטוב
 צוזאַמען מיטן אינספעקטאָר און מיט אים דער פֿאַרזאָלער.
 האָט איז באַאומרוקט געווען און האָט פֿראַטעסטירט.

III

דאָן האָט זיך הידער אָנגעהויבן די אייגענע שטעלע אַר-
 בעט. דער לאַנגער פֿרימאָרגן איז פֿאַרביבן, און דער נאָך לעני-
 גערער נאַכמיטאָג איז אַחצק, און דאָס פֿינף האָט אויסגעפֿינעט,
 און די אַרבעט איז געענדיקט. געווען איז שוין פֿאַר נאַכט, ווען
 דזשאַני איז געגאַנגען פֿון דער אַרבעט. די זון האָט זיך גע-
 זעצט, באַגילדט דעם הימל, געשיקט דער וועלט אירע לעצט-
 טע וואַרעמע שטראַלן און לסוף פֿאַרשחזונדן אירן מערבֿ-זייט
 הינטער דער ראָזעס ליניע אירפֿן בלויען הימל, ווי ס'האַבן זיך
 אַרעגעשניטן די דעכער פֿון די הימלער.

אירן פֿאָרגן אין דער פֿרי הידער — דער קנאַפער פֿרישיטיק,
 דאָס שלעפֿן זיך אין דער פֿינצטער, דער בלאַסער שטראַל פֿון
 הינטער די דעכער, ווען ער האָט זיך צו זיי מיטן רוקן אויס-
 געדרייט און דורך דער קאַנטראַלסיר אין דער פֿאַבריק אַרמן.
 אזוי זינען געגאַנגען די טעג איינס נאָך איינס.
 דאָך אַבער פֿלעגט איר זיך עפעס ענדערן אין זמן לעבן —
 דאָס איז געווען דעמאָלט, ווען ער האָט איין אַרבעט איר אָן

אנדערער פארביסן. צו זיבן יאָר האָט ער אָנגעהויבן אויף דער פֿאַבריק גיין — שפּולקעס צו חיקלען. אַז ער איז אַלס געוואָרן אַכט יאָר, איז ער אַריבער אַרבעטן אין אַ נײַער פֿאַבריק. זײַן נײַע אַרבעט איז געווען גאָר אַ גרײַנע. דאָס אײַנציקע, וואָס מען האָט פֿאַרלאַנגט פֿון אים, איז געווען צו זײַן מיט אַ קליין שטעקעלע אין האַנט און אַכטונג געבן אויפֿן לײַחנט, וואָס איז פֿאַר אים געלאָפֿן. דער דאָזיקער לײַחנט פֿלעגט אַרויסגיין פֿון אַ מאַשין, אַדורכגיין אַ הײַסן וואַלץ און זיך לאָזן חײַטער אין אַן אַנדער אָרט. נאָר דאָס יונגל איז שטענדיק אויף אײַן אָרט געוועסן אין יענער אָפּטיילונג, וווּ ער האָט נישט אָנגעקוקט די שײַן פֿון טאָג, און סײַז געווען גאָר גאַז-באַלעכטונג — ער איז געווען ווי אַ סײַל פֿון דער מאַשין.

נישט געקוקט אויף דער פֿיכטער וואַרעמקייט, פֿלעגט ער זיך דאָ פֿילן זייער גוט, ווייל ער איז נאָך יונג געווען און פֿאַרטאָן אין עולם-הדמיון און פֿלעריי זאָבן האָבן זיך אים פֿאַרגעשטעלט, בשעת ער האָט אַכטונג געגעבן אויף דעם אומ-ענדלעכן פּאַס לײַחנט, וואָס האָט זיך פֿאַר אים געצויגן. נאָר בײַ דער דאָזיקער אַרבעט איז אים פֿיל נישט אױסגעקומען צו פֿירן זיך, און ער האָט אַלץ ווייניקער און ווייניקער געטרוימט, אַזוי לאַנג, ביז דער מוח האָט אין גאַנצן אויפֿגעהערט צו אַרבעטן און ער איז אײַנגעשלאָפֿן. ער פֿלעגט פֿאַרדינען צוויי דאָלער אַ וואָך, און דאָס איז פֿונקט גענוג געווען אויף נישט צו שטאַרבן פֿון הונגערי. נאָר אַז סײַז אים געוואָרן נײַן יאָר, האָט ער פֿאַרלוירן די אַרבעט. סײַז האָבן זיך אונטערגעכאַפט מאָלען. אַז ער איז גע-זונט געוואָרן, האָט ער באַקומען אַרבעט אין אַ וועט דער לויז איז געווען גרעסער און בײַ דער אַרבעט איז נײַטיק געווען גע-שיקטקייט. די אַרבעט איז געווען פֿון שטיק, און וואָס פֿלינקער ער האָט געאַרבעט, אַלץ מער האָט ער פֿאַרדינט. דאָס האָט געשטויסן צו אַרבעט און כּחמת דעם איז פֿון אים אַרויס אַן אױסגעצײכנטער אַרבעטער.

אַן אַרבעט איז עס געווען זייער אַן אײַנפֿאַכע. מען האָט געדאַרפֿט צובינדן גלעזערנע פּראָפּנס צו גלעזערנע פֿלאַקאַנען.

ביים בארסל האָס ער געהאָט אַ פּאָק בענדלעך. ער האָט די
פּלאַקאָגען געלייגט אויף דער ערד לעבן די פּײַט צווי, אָז ער
דאָל מיט ביידע הענט קאָנען אַרבעטן. און ויצנדיק אינגעוואָרבעט
איבער די פּלאַקאָגען, איבערגעבויגן איבער דער קני צווי, אָז
זײַן שמאַלע פּלייצע איז אינגעוואַיקערט געוואָרן, האָט ער צען
שעה געאַרבעט און דעם ווען נישט אייגענליכע. דאָס איז שעה-
לעך געווען פּאַר די לונגען, באַר דערפּאַר פּלעגט ער באַזייען
צוצוגרייסן דריי הונדערט טון פּלאַקאָגען אַ טאָג.

דער פּאַרוואַלטר פּלעגט שטאַלצירן טײַט אים און פּירן
זײַנע באַזוכער אים אַנצוקוקן. אין פּאַרלויף פּון צען שעה זײַנען
דריי הונדערט טון פּלאַקאָגען איבערגעווען אין זײַנע הענט. ער
האָט געאַרבעט מיט דער נײַכקײַט און פּינקטלעכקײַט פּון אַ מאַשין.
ער האָט געאַרבעט מיט דער גרעסטער אַנשטרענגונג און טון-בל-טון
איז ער געווען געוואָרן, און האָט אין דער הוטע דאָס אָרט
פּאַרלויף.

אָז ער איז צו זיך געקומען, האָט ער זיך צוויקגעקערט
אין דער דזשוס-טאַגריק, וווּ ער פּלעגט אַ מאָל שוואַקעס וויקלען.
דאָס מאָל האָט ער געוואָלט באַקומען אַ העכערע שטעלע. ער
איז געווען אַ ווילער אַרבעטער. צו ערשט האָט מען אים אָפּגע-
געבן אין דער קראַכמאַל-אַפּטיילונג, שפעטער — אין וועבעריי-
אריין. פּון דעמאָלט אָן האָט זיך שוין באַרגנישט געענדערט, און
יעדן טאָג האָט זיך איבערגעוואַרט דאָס זעלבע.

ל י י ז ע ד

לייזער האָט אַ מאָדנע טײַט.
ענטפֿערט ער נישט צו דער זאך.
האַבן אינעם קלאַס די קינדער
אַפֿט צוליב אים שפּאַס אַ סך.

איין מאָל פֿרעגט אין קלאַס זײַן לערער:
דער אַבֿרהם-אַבֿיגו איז געווען.
כאַפּט זיך לייזער אויף פֿון בענקל:
כהאַב אַן עראָפּלאַן געווען!

לאַכן הילכיק אלע קינדער,
און דער לערער לאַכט אויך מיט.
גוט איז נאָך, וואָס איז דער לערער
גאָר קיין בייזער ניט.

— לייזער, לייזער, — פֿרעגט ער מילד אים —
ווי געפֿינסטו זיך אַצינד?
שמייכלט לייזער און ער ענטפֿערט: —
סײַליט אַן עראָפּלאַן געשווינד!

לאַכן העכער נאָך די קינדער
און דער לערער לאַכט נאָך מער: -
- לייזער, לייזער, קומסטו איצטער
אויף אן עראָפלאַן אהער?

אַט אזא מין יונג איז לייזער,
זיצט ער - זוכט זיך, אז ער שלאָפֿט.
וואָלט געווען אן אנדער לערער,
וואָלט ער אים דערפֿאַר באַשטראַפֿט.

פֿרעגט אים עפעס, ענטפֿערט ער דיר: -
אויפֿן בוידעם אַ יאָרד!
נאָך אַ גליק, וואָס ס'איז זיין לערער
גאָר קיין ביזנער ניט.

נ. ווינפער

ס א מ פ

די וואָלט זיך וועלן זיין היבט ביי דער מאמען.
אַ שחיגנדיקער, אַט אזוי צוזאמען
זיצן ביי דעם טיש מיט איר.
איך וואָלט מיין קאַפּ אראָפגעבויגן,
געפֿילט דעם ווייכן בליק פֿון אירע אויגן,
איר ווייכן בליק אויף מיר.

עס וועט א מאמע דאך ניט פֿרעגן
אויף וועלכע שלעכטע וועגן
עס איז איר קינד געווען.
זי וואָלט איר קאָפּ בלוז צוגעברענגן
און מוטערלעך געקוקט מיר אן די אויגן
און אלץ וואָלט זי געזען.

דערנאָך וואָלט איך איר האַנט געטאָן אַ ריר
און שטיל געזאָגט צו איר,
אוי מאַמע!
האַסט צוגעדעקט מיך מיט דעם וואָרעם קלייד,
אַ ריר געטאָן מין קישן מיט דער האַנט
און אויף די שפיצפֿינגער שטילער הייט
ביסטו אַדדעק אין ווינקל צו דער וואַנט.

אַ לעמפל האָט אין ווינקל מאַט געברענט
און פֿעדערן געפֿליקט האַסטו געשחוינד
מיט דינע ציטערדיקע הענט,
מיט דינע בלייכע הענט –
פֿאַר מיר דעם קינד.

די געשיכטע

פון די מעשענע קליאמקעס

(פון בון ביס שווארצן וואסער)

מיר האָבן אלע ליב באַקומען אונדזער קלוב און מיר
האָבן אלע געשטרעבט דערצו, ער זאָל זיין וואָס שענער.
און דערפֿאַר האָבן מיר געהאַט אין אָנהייב אַ גרויס צימט-
נאָש — די קליאָמקעס.

פֿרוי ביענקאָוסקאַ, די הויזוועכטערין האָט זיך וועגן זיי
לאָנג און ברייט צערעדרט.

— יאָ אַ מאָל זינען אירף די אלע סירן געווען שיינע,
מעשענע קליאָמקעס. און וואָס פֿאַר אַ קליאָמקעס! ווען מען
האַט זיי אריינגעפֿוצט, האָבן זיי געגלאָנצט היי באַלד! ווען די
זימטשן האָלטן זיי נישט געווען רעקוויזירט, וואָלטן זיי דאָ
געשטעקט ביז הימל. מען קאָן נאָך אירף די סירן באַמערקן
די שפורן פֿון זיי.

גו, יאָ... שפורן זינען טאַקע געווען. אָבער צי קאָן דאָס
זיין פֿאַר אונדז עפעס אַ טרייסט? פֿאַרקערט — עס ווערט נאָך
מער קאַלעמטנע דערפֿון.

— זאָל זיין אָן קליאָמקעס. צבי די סירן זאָלן נאָר זיין
ריין, — האָט געזאָגט פֿרוי אַסקערסקאַ.

ווי זינען געווען ריין. זיי קענען אָבער צעראַצטע סירן
אָן קליאַמקעס זיין שוין?

זום שטאַרקסטן האָט דאָס איבערגעלעבט פּאַוועלעק.
יאָ! דער זעלבער פּאַוועלעק, וועלכער האָט אַפּילו נישט
געטראַכט צו קומען אין קלוב אַרײַן און האָט אויף אונדזער
ערשטער פּאַרזאַמלונג מיט חוזק אים אָנגערופֿן. אַ קינדער-גאַרטן
פֿאַר גרויסע, אָנשטענדיקע קינדער, דער זעלבער פּאַוועלעק,
וועגן וועלכן דער הער סעקרעטאַר האָט געזאָגט: „ער האָט
אַ מיל פֿון אַ גאַסניונג“.

פּאַוועלעק האָט שטאַרקער פֿון אונדז אַלע לייב באַקומען
דעם קלוב, און דערפֿאַר — איז אים דער עינין קליאַמקעס
אַמערסטן אָנגעגאַנגען.

פֿאַרוואָס? אַך... ווי קאָן מען אײַך דאָס געבן צו דער-
קלערן?! איך האָב באַכט מוראַ, אַז אַ סך פֿון אײַך וועלן דאָס
נישט פֿאַרשטיין! כדי דאָס צו פֿאַרשטיין, דאַרף מען כאַטש
אײַן סאָל האָבן געלעכערטע שײַך! יאָ, יאָ, אַזוי ווי איר הערט.
פּאַוועלעק האָט זיי טאַקע געהאַט.

אַזוי דאַכט זיך, איז דאָס אַ קלייניקייט און ס'לוינט זיך
אַפּילו נישט וועגן דעם צו ריידן, אָבער דאָך...

אָבער דאָך, ווען פּאַוועל פֿלעגט זיך אויפֿכאַפֿן אין גראַען
באַגיגען און זיך צוהערן, ווי דער קאַלטער, האַרבסטיקער
רעגן קלאַפּט אין די שוויבן, איז זײַן ערשטער געדאַנק טאַקע
געווען וועגן דעם, וועגן די געלעכערטע שײַך.

ער האָט געטראַכט: מען וועט באַלד זײַן אויפֿשטיין און
זיך שטעלן אין „אַגאַנצק“ נאָך ברויט (אין יענע צײַטן האָט מען
נאָך געוואָרט אויף ברויט אין „אַגאַנצק“).

און ס'האָט זיך אים געדוכט, אַז ער פֿילט שוין איצט די
קלעפּיקע און פֿיכטע בלאַטע, וואָס גלייטשט זיך אַרײַן אין די
שײַך, נישט געקוקט אויף די צײַטונגען, מיט וועלכע ער האָט
אַרומגעוויקלט די פֿיס. ער האָט געפֿילט דעם פֿיכטן קאַלטן
צײַטער, וואָס נעמט אים אַזורך דעם גאַנצן קערפֿער.

דער מומעס פליכט, שמוציק און ענג צימערל האָט אים
דאָן אויסגעזען זייער ליב און טייער, און דאָס חניקל ביים אויחן,
הו ער איז געשלאָפֿן צוגעדעקט מיטן פֿעטערס אַלטן מאַנטל,
באַקוועם און אָנגענעם.

און פֿאַוועל האָט צוגעמאַכט די אויגן, חילנדיק כאָטש
אויף אײן מינוט דערווייטערן פֿון זיך די קעלט און פֿליכטיקייט
פֿון דער גאַס.

אַבער די רעגן-טראָפֿנס, האָס האָבן געקלאַפֿט אין פֿענצטער,
האָבן זיי גערעדט: קום... קום... דאָרטן איז דײַן אָרט!

און פֿאַוועל האָט געוואָס, אַז אויב ער וועט זיך באַלד
נישט אויפהייבן און די מומע וועט אויפֿשטיין די ערשטע... ביי
דעם איינעם געדאַנק, אַז דאָס קאָן געשען, איז ער שנעל אויפֿ-
געשפּרונגען, גענומען די פֿאַר מאַבעות, וואָס זינען געלעגן
אָנגעגרייט פֿאַר אים, און אַראָפּגעלאָפֿן פֿון די שטיגן.

אַפֿשר וועל איך דאָס מאַל לאַנג נישט וואָרטן, עס מוז
דאָך נאָך זײַן פֿריי, האָט ער זיך אינגערעדט, און כאָטש ער
איז געלאָפֿן פֿאַרוויכטיק, שפּרינגענדיק איבער די קאַלחשעס,
האָט זיך דאָך די פֿרימאָרגן-נאַסטיק אַריינגעקריגן אין די
ביינער, און די שיך זינען פֿול געוואָרן מיט אַ העסלעכער,
גאַסער פֿליסיקייט.

אַבער די ריי האָט זיך היי שטענדיק געצויגן לענג-אויס
אַ האַלבער גאַס.

מענטשן זינען געשטאַנען שטילשחייגנדיק, אַדורכגענוצעט,
בלאַט אָדער בלאָ פֿון קעלט. פֿאַוועלעך האָט אָבער נישט גע-
פֿילט פֿאַר זיי קיין מיטגעפֿיל.

— ווען שטייען זיי אויף, די כאַלערעס! — האָט ער בײַז
געטראַכט.

טייל מאַל פֿלעגט זיך אָבער טרעפֿן, אַז הינטער פֿאַוועלעך
האָט זיך געשטעלט עפעס אַן אויסגעצערטע פֿרוי מיט אַ קינד
אויף דער האַנט אָדער אַ ציטערנדיקער אַלטימשיקער, האָט
ער געזאָגט:

— גיט נאָר אַבער צענערט, וועל איך אײך שוין אַהיים
טרעגן דאָס ברויט!

זמן פֿאַרשלאָג איז זעלטן אָנגענומען געוואָרן. שמאַטעס
און שײך, פֿון וועלכע עס קריכן אַרויס אַלע פֿינגער, וועקן גישט
קײן צוטרוי. אָבער פֿאַוועל האָט געהאַט אַזוי ווייניק אַמביציע,
אַז ער פֿלעגט זיך אַפֿילו גישט באַליידיקן. ער האָט דעמאָלט
בלויז געשמייכלט און געזאָגט:

— נו, אויב איר האָט מורא, איך זאָל גישט אָנטלויפֿן מיט
דעם פֿאַרמעגן קײן אַכעריקע, סאָ שטעלט זיך פֿאַר מיר!
אין דער היים האָט אײך פֿאַחלען זעלטן געהאַרט אַ גלֶאָז
הייסע טיי. ס'רובֿ פֿלעגט אים די מומע געבן בלויז אַ סרוקן
שטיק ברויט אין האַנט אַרײַן און, אָנזײַונדיק די פֿעקלעך וועט,
וואָס זײַנען געלעגן אײפֿן בעס און אײפֿן טיש, זאָגן קורץ:
— טראָג דאָס אָפֿ!

טייל סאָל האָט פֿאַוועל געפרוּחט אָפֿאַנין: דער לערער
איז שוין אַזוי אויך גענוג בײַז אויף אים, חזיל ער קומט גישט
אין קלאַס און פֿאַרשפּעטיקט זיך אויף די לימודים, און דערצו
נאָך — ער איז אַזוי געפֿרירן געוואָרן אין דער ריי, און די
לעכצנדיקע שײך... אָבער דאָס האָט זיך געטראָפֿן זעלטן, חזיל
בײַם טיש איז געוויינטלעך געזעסן דער פֿעטער און, קוקנדיק
פֿאַר זיך מיט רײַטע, שיפורע אײַגן, געטרונקען טיי מיט ציטריין,
און שמענדיק ווען דער פֿעטער איז געזעסן אין אַזאַ מצבֿ.
האָט ער געזוכט אַ סיבה, ער האָט אָבער געקאָנט אָן דעם אויך...
— פֿאַוועל האָט קײם געוואָגט צו אַכעמען אין זמן
קעגנװאַרט.

גישט אָנזאַרעמענדיק זיך אַפֿילו גענוג אין שטוב, האָט
פֿאַוועל גענומען דאָס פֿעקל און זיך הידער געלאָזט אין וועג
אַרײַן.

און ווען ער איז געבליבן שטיין אין זײַנע געלעכערטע,
פֿאַרבלאָטיקטע שײך פֿאַר די טירן פֿון ווינונגען, צו וועלכע עס
האַבן, ווי צו עפעס אַ פֿאַרנישוועטן פֿאַלאַך, געפֿירט וויסע מירמלע,
שטיינערנע שטיגן, באַדעקטע מיט אַ רײַסן טעפֿיך, שטיגן, וואָס

זינען אזוי נישט ענלעך צו די ברודיקע, פֿאַרשפיגענע און עיפּוּש־
דיקע שטיגן אין די אַרבעטער-הינדער, — האָבן אים די דינסט-
מידלעך קיין מאָל נישט אַרומגעלאָזט אינגעווייניק.

ער וואָלט דאָך נאָך געקאַנט עפעס צולאַקבענען און
אַנטראָגן בלאַטע...

זי האָבן דעריבער צוגענומען די פעקלעך, פֿאַרקלאַפט די
סיר הינטער דער גאָז און געהייסן, וואָרטן'.

און פֿאַחעל האָט געהאַרכואַם געוואָרט הינטער דער סיר
אויף געלט פֿאַר דער אַרבעט.

וואָס אזוינס האָט זיך געקאַנט בעלינגען הינטער די דאָזיקע
סירן? פֿאַחעל האָט דאָס נישט געוואַסט — ער האָט אָבער
געטראַכט, אַז דאָרט מוז וווינען די שיינקייט אליין. עפעס
אזוינס, ווי די פֿראַכטפֿולע און זניק-גאַלדענע, בלישטשענדיקע
קליאַמקעס ביי די סירן, אויף וועלכע ער האָט געקוקט, און
אפֿשר — נאָך עפעס שענערס, — וויל די קליאַמקעס זינען דאָך
בלויז געווען דער גאַלדענער שליטה, וואָס האָט געשלאָסן די
טויערן פֿון געהיימנישפֿולן פֿאַלאַק.

און ער האָט אויך געטראַכט: פֿאַר וואָס עפעס בעלינגען
זיך דווקא די און נישט ער אויף דער אַנדערער זייט? פֿאַר
וואָס איז עס אזוי, וואָס אין דער זעלבער זייט, ווען יענך
יינגל אין זיין עלטער (אפֿשר אויך אַ פֿאַחעל) ליגט איצט אין
וואַרעמען בעט און עס וועקט אים די שמיכלענדיקע מאַמע —
גו, זייט שוין, ס'איז שוין זייט אין שול, מין יינגעלעך —
אין דער זעלבער זייט ווען פֿאַר יענעם קאָכט מען איצט פֿרי-
מאָרגן-קאַזע און מען שמירט בולקעם, — מוז ער, אַ יינגל אין
זעלבן עלטער וואָס יענער, שטיין הינטער דער סיר, אַדורכגעצוט
אין גאַנצן, טויט פֿייד, קלאַפּנדיק מיט די זיין פֿאַר קעלט, מיט
זינע געלעכערטע, פֿאַרבלאָטיקטע זיך?

יענער וועט, פֿאַרשטייט זיך, קומען אין שול צו דער זייט
און דערלאַנגען דעם לערער אַ ריינעם העלט, אויסגעפֿילט מיט
שיינעם גלייכן שרייט.

ער אָבער וועט זיך פֿאַרשפּעטיקן. זינע העלפֿטן, געשלימ-
 דערטע פֿון חיינקה צו חיינקה, זינען שמוציק און פֿאַרלעסטט, און
 די אותיות, געשריבן אויף די קניי ב"א ווינקענדיק בענקל (דער
 טיש איז שטענדיק נייטיק צום פרעסן), זינען קרום און אומ-
 געלומפערט. יענער האָט מיסחמא אלע נייטיקע ביכער, ער -
 קיין איינס נישט. יענעם האָבן די חברים לייב און זיי קריגן זיך-
 זיכער, ווער טראָגל לעבן אים זיצן. צו אים האָט זיך פֿון יינגסטן
 קלאַס אָן, פֿון דעם מאַמענט, ווען די לערערין האָט געזאָגט אז
 ער האָט אַ שמוציקן קאַפּ, צוגעקלעפט דער צונאַמען, פֿרויזקער-
 און דאָס יינגל, וועלכן דער לערער האָט געצוהונגען זיך צו זעצן
 מיט אים אויף איין באַנק, פֿאַרשמעלט זיך די נאָז מיט די
 פֿינגער, הייל פֿון די מלבושים, אין וועלכע ער גייט און אין
 וועלכע ער שלאָפֿט, פֿילט זיך מיט שחיים און פֿוילעניש.

און ווען ער האָט זיך צוריקגעקערט פֿון שטאָט, איז ער
 שוין נישט געבאָנגען אין שול, צו שפּעט, שוין נישטאָ צו וואָס.
 ער איז אַוועק אין גאַס זיך שפּילן מיט די באַסן-יינגלעך אין
 קנעפּלעך אָדער פֿאַליאָנט. פֿון זיי האָט ער זיך דערוואַסט פֿיל-
 אינטערעסאַנטע זאַכן וועגן, שוואַרצן אַנטעקל, דעם באַנדיט פֿון
 דער חייסל-געגנט, און וועגן דעם, פֿיליקן יוזשעקל, וועלכן קיין
 שום פֿאַליציאָנט קאָן נישט כאַפֿן.

זיין מיטאָ איז באַשטאַנען פֿון אַ ביסל הייסע וואָס, האָט
 גען האָט אים בסוד פֿון פֿעטער איבערגעלאָזט. נאָכן מיטאָ
 האָט ער געהאַלפֿן דער מומען אַרייסטראָגן די עמערים שמוציק
 האַסער. שבת הידער פֿלעגט ער גיין צו דער קרעמערין האַשן
 די פֿאָרלאָגע; זי האָט אים דערפֿאַר געגעבן אַ פֿאַר גרעשן און
 אַ מאָל אַ העלפֿט. שבת אַזונט האָט ער שטענדיק מורא געהאַט
 אַהיים צו גיין. שבת צאָלט מען אַרײַם דאָס געהאַלט און אין
 דעם טאָג איז דער פֿעטער שטענדיק שיכור. אונטערקומען אים
 דעמאָלט, אונטער דער האַנט איז געווען פשוט אַ ספּנה... אין
 געסטן פֿאַר פֿלעגט ער אין אַזעלכע מאַמענטן אָנכאַפֿן דעם
 אומויסטן פֿרעסער. זיי ער פֿלעגט שטענדיק רופֿן פֿאַזעלעקן.

פֿאַרן קאַרק און מיט אַ בריקע פֿון פֿוס אַרויסחאַרפֿן הינטער
דער טיר.

דערפֿאַר טאַקע האָט פֿאַחעל שבת נישט געוואָלט אַהיים גיין.
ער פֿלעגט זיך אַוועקזעצן אויף די הילצערנע שטיבעלעך,
וואָס פֿאַרן הויז, און וואָרטן אזוי לאַנג, ביז דער פֿעסער וועט
אַינשלאָפֿן און די מומע וועט אַרבינגעמען אים אין שטוב.
אַבער עס זענען אַדורך שעהן, און קיינער איז נישט
אַראָפֿגעקומען.

פֿאַחעל האָט טיף אַינגעגראָבן דעם קאַפּ אין קאַלנער פֿון
דער קורטקע און געהויכט אויף די הענט, פֿדי זיי צו דער-
וואָרעמען אַ ביסל. אַבער נישט וועלנדיק האָבן דעם אויסזען
פֿון אַן, אויסגעוויקט הינטל, האָט ער זיך אונטערגעפֿלעט און
געוואָרפֿן מיאוסע אויסרופֿן.

— וואָס וועט דאָס אויסחאַקסן פֿון דעם חבֿרה-מאַן! —
האָט געקערעכט דער הויזוועכטער, פֿאַרשליסנדיק דעם טויער.
אויף דער גאַס האָבן זיך באַוויזן וואָס אַ מאָל הייניקער
פֿאַרבינגיער, און שפּעטער איז געוואָרן אין גאַנצן פּוסט. בלויז
די לאַכטערן האָבן געלאַנגט אין ווייטן געפֿל, און פֿון שפּעט
האָבן זיך דערטראָגן חילדע גראַמאַפֿאָן-קולות, שיפורע געשרייען
און אַ הייזעריק געלעכטער. — עס האָט זיך שוין אָנגעהויבן דאָס
ערשטע פֿרעסטל, און פֿאַוועלס נאַסע פֿיס האָבן גענומען שטיף
ווערן; זיי האָבן אים שרעקלעך זיי געטאָן און געברענגט.
ס'האָט אים אַ צייטעריש דעם קערפּער אַדורכגענומען, און עס
איז אים געוואָרן קאַלט און הייס, דער קאַפּ — שווער און מיד.
עפעס אַ קראַץ פֿון אַ שליסל אין שלאַס!

גיין, דאָס איז נישט די מומע.

דאָס איז בלויז דער שכן, — אַ גאַכטוועכטער אין נאַענטן
האַלצלאַנגער, — געגאַנגען צו דער אַרבעט.

און פֿאַוועל האָט מיט אַ מאָל באַקומען דעם איינדרוק,
אַז ער איז נישט דער באַקאַנטער גאַסנינג פֿאַוועל, נאָר אַ קליין
פֿאַרלאָזט קינד, וועלכן ס'קומט אויך עפעס אַ הייס, אַ מאַמע
און אַן אָרט אויף דער וועלט!

און איצט, ווען קיינער האָט דאָס נישט געקאָנט זען, האָט
ער אָנגעהויבן שטיל צו וויינען, פונקט ווי יעדעס פשוט, נישט
פֿאַרהאַרלאָזט קינד...

און איצט וועט איר שוין אפשר אַלע פֿאַרשטיין, וואָס
פֿאַר פֿאַוועלן האָט באַטייט דער קלוב.

* * *

ליכט און וואַרעמקייט! אַן אָרט במים טיש, אַן אייגענער
שופֿלאַד אויף זאַכן (אַן אמתער שופֿלאַד מיט אַ שליסל!),
אַ וואַרעם פֿאַרנאַכט-עסן, וואָס ווערט נישט צוגעוואַרפֿן ווי
איבערבליבעכץ פֿאַר אַ הונדעריקן הונט, נאָר ס'ווערט דיר
דערלאַנגט אין אַ ריין שיסעלע און מיט האַרעמט ווערטער —
און אפשר ווילסטו נאָך, פֿאַוועלעך? ... אַ בוך, וואָס עפֿנט נוצ
האַרזאָנטן!

און דאָס, וואָס קיינער שרייבט נישט אויף דיר, קיינער
שטויסט דין נישט און קיינער קוקט נישט אויף דיר, ווי אויף
אַ פֿינגער און איבעריקן מענטש!

די דאָזיקע ברידערלעכקייט, דאָס געפֿיל פֿון, בירגערשאַפֿט,
די הענט פֿון פֿריינד, וואָס ציען זיך צו דיר פֿון אַלע זייטן!
די ליבע צום קלוב איז אויסגעבראַכן אין פֿאַוועלס האַרץ,
ווי אַ שרפֿה!

דער קלוב איז געווען זמן היים! זמן ערשטע היים!
און פֿאַוועל האָט געוואַלט, אַז די דאָזיקע היים זאָל זיין
די שענסטע פֿון אַלע, עס זאָלן צו איר פֿירן טויערן, אויס-
געשמידטע פֿון זיבער!

און ער האָט געמחט אַלע טאָג קוקן — אויף צעראַצטע
סירן אַן קליאַמקעס...

און פֿאַוועל האָט באַשלאָסן זיך אַן עצה צו געבן מיט דעם.
ער האָט אַזוי לאַנג געבעטן אַ באַקאַנטן מאַלער, ביז ער
האָט פֿון יענעם אַרטיסטן קראַפֿט אַ שיינעם חייסן לאַקיר מיט
אַ בלאַלעכן אָפּגלאַנק, און ער האָט אָפּגעמאַלט די סירן. איצט
זיינען זיי שוין מיאוס געווען נאָר צוליב די פּוסטע לעכער פֿון

די קליאמקעס. אָבער פּאָוועלעך האָט געזאָגט מיט פּאַרקריצטע ציין:

— און דאָס וועט זיין געמאַכט!

און ס'האָט זיך הירקלעך געמאַכט. צו מאָרגנט, ווען מיר זינען געקומען אין קלוב אַרײַן, האָבן מיר אײַנברײַטן די אײַגן: די אַרײַנגאַנגס־מיר און די סיר, האָט האָט געפֿירט אין ביבליאָטעק-צימער, זינען געווען באַפּוזט מיט פּראַכט־לולע. מעשענע, ווי באַלד, בלייבטשענדיקע קליאָמקעס!

נאַטירלעך, מיר האָבן געטאַנצט פֿאַר שײַמחה ביז צום סוף־און מיר אַלע, נאַטירלעך, האָבן געוואָלט, וויסן. אָבער פּאָוועלעך האָט געשוויגן. ער האָט בלויז געשאַקלט מיטן קאַפּ און געפֿליסן. אין פֿלוג האָט ער זיך צפֿיליז נאַרנישט געמאַכט דערפֿאַר, נאָר זינע בלאַע אײַגן אין מיאוסן, געשטופֿלטן פנים האָבן געברענגט מיט אַ פֿייערל און דאָס מירל האָט גישט ווילנדיק געלאָכט.

און קיינער האָט זיך גישט דערוואַסט. גישט די תּבֿרימ, גישט פֿרוי אַסקערסקאַ. קיינער האָט זיך גישט דערוואַסט, ביז בום שרעקלעכן מאַמענט.

אַ וואָך שפּעטער איז געקומען צו לויפֿן מיט צעפֿלאַמטע באַקן, מיט צוזאַמענגעקעצטע פֿויסן און פֿאַרטערטע אײַגן. יודעק הישניעחסקי. און ער, וועלכער האָט קיין מאָל גישט אָנגעהויבן קיין געשלעג, האָט זיך מיט אַ ווילדער פֿוריע געוואָרפֿן אויף פּאָוועלעקן. מיר האָבן אים קיים געקענט אָפּרײַסן.

— דו — גנב! דו, אומפֿאַרשעמטער גנב! — האָט ער געשריגן מיט אַ ווילדער און הייזעריקער שטים. די סרען האָבן אים געשטיקט אין האַלדז.

און שפּעטער, אויסדרייענדיק זיך צו אונדז, האָט ער געזאָגט שוין רויק, כאַטש ער האָט זיך נאָך אין גאַנצן געטרייסלט פֿון בעס:

— מען דאַרף אים האָס שנעלער אַרויסוואַרפֿן! צי הייסט איר, פֿון וואָנען ער האָט גענומען די קליאָמקעס? ער האָט זיי געגנבֿעט! יאָ! געגנבֿעט.

— איך בין אָקערשט פֿאַרביבעגאָגען די קראָם וואָס
קעגן-איבער און כּוהאַב געהערט, ווי דער גראָבער קרעמער וואָס
דערזיילט עפעס אַ פֿרוי:

— איך קום אַ היים און דאָ זע איך, אַז די פֿענצטער
זינען צעעפֿנט, כאָטש איך האָב זיי פֿאַרן אַרויסגיין פֿאַרמאָכט.
עפעס האָט מיר אַ שטאָך געטאָן אין האַרץ. אָבער — ס'פֿעלט
באַנישט. כּוּק אַהין און אַהער און אָס דערזע איך, אַז עס
זינען נישטאָ די קליאַמקעס אין טיר! זי קען מען דען רוק
אַרויסגיין פֿון שטוב, ווען דאָרט אָנטקעגן קומען זיך צוזאַמען
אַלע גאַסניגער און גנבימלעך! איך וואָלט געשוואָרן, אַז דאָס
האַבן זיי צוגעלקהנט!

— אזוי האָט ער געזאָגט וועגן אונדזער קלוב. און...
ראַיז געווען גערעכט!

דאָ האָט זיך יורעק הישניעווסקי, דער עלטסטער צווישן
אַלע יינגלעך, דער עלעגאַנטסטער, דער, וואָס קען זיך באַהערשן
אין יעדער לאַגע, צעוויינט אויפֿן גאַנצן קול, אזוי ווי אַ קליין
ינגל פֿון דער ערשטער אָפּטיילונג.

אַלע זינען מיר געשטאַנען און געשחיגן. פֿאַוועלעך, העלכער
איז פֿון אָנהייב, ווען יורעק הישניעווסקי האָט אויסגעשריגן
אומפֿאַרשעמטער גנב, רוים געוואָרן פֿון פעס און געוואָלט
פֿראַגעסטירן, האָט ביי די לעצטע ווערטער, אזוי האָט ער
געזאָגט וועגן אונדזער קלוב, אָפּגעהאַקט אין מיטן. זיין בלייך
פנים איז געוואָרן הייט ווי פֿאַפּיר, ער האָט זיך אָנגעשפּאַרט
אין דער וואַנט, און פֿון זיין מויל האָט זיך אַרויסגעריסן
אַ קורצער און שטילער אויסגעשריי:

— אַן!

דאָס איז געווען אַן אויסגעשריי, וואָס מ'האַט אים קיים
געהערט, דאָך איז אין אים געווען עפעס אַזויגנע, אַז מיר
זינען אַלע אויפֿגעשריילט געוואָרן. און הידער איז געוואָרן
שטיל. דער ערשטער האָט די שטילקייט איבערגעריסן אַנטעק.
— נו איז, — האָט ער פֿאַמעלעך אָנגעהויבן, — נו איז... —
אַבער, וויל ער האָט קיין מאָל נישט געקאָגט גוט ריידן, גאָך

דערצו אין אזע שווערן מאמענט, האָט ער בלויז אַ מאַך געטאָן
מיט דער האַנט און גענומען נישטערן אין די קעשענעס.
און אין די קעשענעס וואָס אַנטעק שטענדיק געהאַט פֿאַר-
שיידענע דראַסלעך, צווענגלעך, פֿילעכלעך און סשועקעס;
אַ גאַנצער לאַגער פֿון סכשירים. איצט האָט ער פֿון די קעשענעס
אַרויסגעצויגן אַ שרויפֿן-ציפֿער און גענומען אַפֿשריפֿן די
קליאַמקעס.

אַלע זינען דעמאָלט געקומען צו זיך און גענומען שרייבן
מיט צעהיצטע שטימען:

— יאָ! יאָ! שנעלער, אַנטעק! שנעלער! עמעצער קאָן
נאָך אַריינקומען און זען! וואָס פֿאַר אַ חרפה!

ס'האָט זיך אונדז געדוכט, אַז די שיינע גלאַנצנדיקע קליאַמ-
קעס, וואָס זינען נאָך מיט עטלעכע רגעס פֿריער געווען אַנדער
שטאָלץ, זינען צופֿיל גאַלדיק, צופֿיל גלאַנציק, אַז זיי וואַרפֿן
זיך אַלעמען אין די אויגן און טראָגן פֿונאַנדער אונדזער שאַנד,
אַז מען זעט זיי אַזש פֿון דער גאַס.

און יורעק הישינעווסקי, וועלכער האָט זיך שוין אין באַנצן
באַהערשט, האָט געוואָנט:

— איך וועל געמען די קליאַמקעס און זיי אַריינמראָגן
צום קרעמער. כ'וועל אים זאָגן, אַז מען האָט זיי אונטערגעוואַרפֿן
אין אַנדזער טויער און איך האָב זיי געפֿונען.

— און אַלער איז נאָר בעסער זיי אַוועקצולייגן לעבן
דער קראָם? — האָט געפֿרעגט דער געלער יאַשעק.

אַלע האָבן גענומען געבן פֿראַיעקטן און זיך שפּאַרן.

בלויז פֿאַהעלעק איז די באַנצע צייט געשטאַנען אָנגעשפּאַרט
אין דער וואַנט, אַ בלאַסער און אומבאַוועגלעכער. פֿלוצלונג
האָט ער זיך אויסגעגלייכט, גענומען דאָס היטל און געוואָנט מיט
אַ שטיל, מאַס קול.

— נו, וועל איך שוין גיין...

און אַלע זינען הידער אַנטשויגן געוואָרן, זיי אַרײַן
אַ באַפֿעל.

— נו, וועל איך שוין גיין... — האָט ער נאָך שטילער
איבערגעזחרט, ווי ער וואָלט האַרטן, אז עמעזער זאָל זיך אַנרווען,
אָדער מאַכן עפעס אַ באַהענגונג.

אָבער קיינער האָט זיך נישט גערירט.

דאָן האָט פּאָוועלעק גענומען דאָס היטל און איז שטיל
אַרויסגעגאַנגען.

אָבער ווי נאָר די מיר האָט זיך הינטער פּאָוועלען פּאַרמאַכט.

האָט זיך נאָך אים געלאָזט יאַצעק מאַרטיניאַק.

יאַצעק איז די גאַנצע צייט געשטאַנען אין הינקל פּאַר-

שטעקט אין דער מאַסע יינגלעך. אָבער איצט האָט ער זיך פּאַר-

אונז פּרוּצירט באַחזון מיט צעפּלאַמטע אויגן, אַ בלאַסער, נאָך

בלאַסער פֿון פּאָוועלעקן, און געפֿירט אים אַ געהאַרכזאַמען און

פּאַרלירענעם ביי דער האַנט.

— גיין! — האָט ער אויסגערופֿן — גיין! נישט צוליב

דעם געפֿינען מיר זיך דאָ, פּדי אים אַפּצושטויסן! דאָס, וואָס

איר סוט, איז אַ חרפה! נאָך מער חרפה ווי די קליאַמקעס! ער

האָט דאָך דאָס געטאָן פֿאַרן קלוב! ער האָט נישט געטראַכט

וועגן דעם, וואָס ער סוט! אָבער איצט ווייסט ער דאָך שוין!

און איר וועט די קליאַמקעס נישט אונטערזאָרען! דאָס איז

אַ פּחדנותדיקע אַרבעט! פּאָוועלע וועט אַוועקטראַגן די קליאַמקעס.

און ער וועט זאָגן, זאָגן דעם אמת, אַזוי ווי ס'איז געווען —

אַלץ, נישט בלויז, אַז ער, הייל מיר זינען דאָ אַלע טיילווייז

שוודיק, און שפּעטער וועט ער זיך אומקערן צו אונז, צו זיין

קלוב, און קיין מאָל מער וועט מען שוין וועגן דעם נישט ריידן.

און דעמאָלט וועלן מיר ערשט זיין אין אָרדענונג.

— איך, — האָט שטיל, שטאַמלענדיק אָנגעהויבן פּאַרע-

לעק — איך וועל אַפּטראַגן. אָבער כּוועל נישט זאָגן, אַז פּאַרן

קלוב, צו וואָס דאַרף מען דאָ אַרבייטן, דעם קלוב! כּוועל

זאָגן אַזוי — אויף פּאַפּעראַסן, אָדער אויף צוקערקעס, אָדער

אויף בראַנען און... אַז... אַזוי... ס'איז מיר נישט געלונגען צו

פּאַרקייפֿן.

— ניין! — האָס שטרענג געזאָגט יאָצעק (און ס'האָט זיך
ס'ר געדוכט, אז יאָצעק, העלכער איז געווען אַ סך נידעריקער
פֿון פֿאַוועלעקן, איז זייער, זייער גרויס), — ניין! דו וועסט אים
זאָגן דעם אמת! און וועסט נישט גיין אַליין — מיר וועלן גיין
זאַלבעצוהייט.

און אַלע האָבן געוואַסט, אז אזוי דאַרף טאַקע זיין, כאָטש
קיינער האָט זיך נישט אָנגערופֿן מיט קיין וואָרט.
מיר זיינען געשטאַנען און האָבן געקוקט אויף די לידיקע
ערטער נאָך די קליאַמקעס, און ס'איז אונדז געווען אַ שרעקלע-
כע שאַנד... אָבער דערביי האָבן מיר געפֿילט עפעס אַ גרויסע,
אומגעוויינלעך דערליכטערונג.

דאָס באַרהעסע ייִנגעלעך

אין פֿראַסטיקן מאָרגן, אין בלענדיקן חיים
איז אויפֿגעשטאַנען אַ זילבערנער גריז,
זיין מאַנטל — פֿעדעס געשפינטע פֿון פֿראַסט,
מיט הינט צעפֿולעט, די פֿאַלעס צעלעזט.
גיט זיך אַזוי דער שנייקער גריז,
זעט הי די העלט פֿאַרגליחערט אין אַיז.
חיים הינטערן באַרג אַ שטיבעלע שטייט,
אין קוימען דער הינט האַיעט און הייט...
ביים פֿענצטערל דאָרט זיצט אַ קינד,
מיט באַרהעסע פֿיס צעבלויטע פֿון הינט,
דורך פֿראַסטיקער שויב דאָס ייִנגעלע זעט
דעם זילבערנעם הינטער און חיים זשילעט...
אויף אַלע פֿענצטער איז יום-טובֿ שוין דאָ
ביימעלעך גרינע און ליכטעלעך בלאָ.
זיין מאַמע האָט אים דערציילט פֿון אַ שפרוך —
היינט קאָן ער זיך הינטשן אַ גאָלדענעם סוך.
גאָר דאָס ייִנגעלע חיל גישט קיין שיכל פֿון גאָלד,

ער האָט זיך ביים שויב אַ פּאָר שיך אויסגעמאָלט,
 אַ פּאָר לעדערנע שיך אויף די באַרוועסע פֿיס —
 דאָס וועט ער דאָך קריגן הינט אויף געוויס...
 און ער מאָלט פֿון פֿאַרטרירענע בלומען זיך אויס
 אַ מאַטל, אַ היטל, אַ וואַרעמע הויז.
 דער גאַקעסער טיש מיט אַ טישטעך געדעקט,
 ברייטלעך וועסע און פוטער געבעקט...
 דער זילבערנער גריז אין וועסן זשילעט
 האָט זיך פֿון שניי אַ בעס אויסגעבעט,
 קנאַקט מיט די צוועיגן צעטריקנט פֿון קעלט,
 וועט ליגט באַדעקט די שנייקע וועלט...
 דאָס באַרוועסע ייִנגעלע ביים פֿענצטער זיצט,
 דורך בלויע טרערן חלומט גאָך איצט —
 און מאָלט פֿון פֿאַרטרירענע בלומען זיך אויס
 אַ פּאָר לעדערנע שיך, און אַ וואַרעמע הויז...

פארלאג, צי שא, ווי לע

קינדער פון דער וועלט

דערשינט אין באזונדערע ביכלעך

העפט I: מ. ראזנפעלד - מיין יונגעלע

ד. בערגעלסאן - פענעק אין חדר
וויגליד

ז. סאלסטאי - קינדהייט

מ. ווינטשעווסקי - אין רעגן, אין ווינט
און אין קעלט

העפט II: ה. לייזויק - קינדער צוויי

דזשעק לאנדאן - אן ארבעטער-קינד

ו. ווינפער - לייזער

מאמע -

האלינע גורסקא - די געשיכטע פֿון די
מעשענע קליאמקעס

מלכה לי - דאס באַרוהעטע יונגעלע

העפט III: שלום עליכם - פֿיטל און פֿעדיקע

א. ליצעסין - ביי דער וויג

מאָרק טווען - סאָס סאַיער

העפט IV: ו. שניאור - שבתדיקער מוסר

וו. קרעווע-מיצקיעוויס שיום -

אנטאָניקס פֿריכאַרגן

מ. ענטסוויסטל - סאַטי, דער קליינער

הינדו

לייענט אלע ביכלעך